UNIVERSITATEA “*SPIRU HARET*”
FACULTATEA DE MARKETING SI AFACERI ECONOMICE INTERNATIONALE BUCUREŞTI

Bazele contabilitatii

SINTEZĂ
PENTRU ANUL II

Titulari de curs: *Conf.univ.dr. Lacramioara Hurloiu*
Conf.univ.dr. Bianca Preda

Capitolul 1

DEFINIREA, STATUTUL ŞI OBIECTIVELE CONTABILITĂŢII

1.1. DEFINIREA CONTABILITĂŢII

Contabilitatea a apărut cu multe secole în urmă, încă din perioada Evului Mediu, odată cu dezvoltarea economiei monetare şi apariţia germenilor capitalismului.

Dezvoltarea afacerilor din marile oraşe ale Italiei de Nord, ca şi spiritul renascentist au făcut posibilă dezvoltarea practicilor contabile, astfel încât, încă din secolul al XV-lea, în această parte a lumii se utilizează contabilitatea după metoda veneţiană.

Prima lucrare din literatura contabilă, care prezintă pentru întâia oară descrierea partidei duble în contabilitate, a apărut la Veneţia, în anul 1494, intitulată *Tractatus de Computis et Scripturis*, adică *Tratat de contabilitate în partidă dublă*, şi aparţine italianului Luca Pacilo.

În această lucrare, Luca Paciolo analizează contabilitatea ca un **ansamblu de principii şi reguli privind înregistrarea în partidă dublă a averii ce aparţine unui negustor, precum şi toate afacerile acestuia, în ordinea în care au avut loc.**

În concepţia sa, partida dublă este definită prin prisma ecuaţiei de schimb dintre avere şi capital (Avere = Capital). Fiecare tranzacţie intervenită în masa averii, implicit a capitalului, este reprezentată ca un raport între „primire" şi „dare", respectiv între **debitor**, cel care primeşte valoarea, şi **creditor**, cel care o avansează. În acest fel, Luca Paciolo a formulat o judecată considerată ca fiind principiul fundamental al contabilităţii.

Tehnica partidei duble se răspândeşte apoi în secolele XVI-XVIII, îndeosebi în Europa Occidentală, unde se şi conturează o literatură contabilă.

Creşterea numărului societăţilor pe acţiuni, revoluţia industrială şi apariţia concurenţei fac ca, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, să se contureze conţinutul contabilităţii de gestiune,

destinată conducerii societăţilor cu caracter secret, care se delimitează de contabilitatea generală, cea care produce informaţia bilanţieră.

Începând cu primele două decenii ale secolului XX, contabilitatea de întreprindere devine o practică socială normalizată, adică are la bază principii şi norme după care îşi desfăşoară activitatea.

Definirea contabilităţii s-a realizat în strânsă legătură cu stadiul dezvoltării cunoştinţelor în acest domeniu şi cu mediul social, economic şi cultural în care au operat aceste cunoştinţe. În timp, contabilitatea a fost considerată ca o artă, ca o tehnică, ca o ştiinţă, ca un limbaj specializat, ca un sistem de informaţii sau, pur şi simplu, ca un joc social.

Multitudinea acestor abordări a generat dificultatea definirii contabilităţii ca ştiinţă.

Există autori care privesc contabilitatea ca „arta de a înregistra şi sistematiza, într-un mod semnificativ, valoarea monetară a tranzacţiilor comerciale şi evenimentelor cu caracter financiar, de a întocmi documentele contabile de sinteză şi de a interpreta rezultatele”[1].

Alţi autori abordează contabilitatea ca fiind *ştiinţa şi arta ţinerii conturilor*, iar alţii[2] au găsit un punct de convergenţă între artă, privită în sens larg, şi contabilitate, prin faptul că ambele sunt creaţii ale spiritului uman şi constituie reprezentări abstracte ale unor fenomene concrete. Contabilitatea poate fi astfel considerată ca fiind arta reprezentării abstracte a realităţii economic.

1.2. **STATUTUL CONTABILITĂŢII**

O parte însemnată a informaţiilor vehiculate în mediul economic o reprezintă informaţia financiar-contabilă, iar procesele decizionale din cadrul companiilor nu pot fi concepute fără aportul esenţial al acesteia.

În istoria omenirii, găsim izvoare care ne demonstrează că omul, ca fiinţă socială, a simţit nevoia apariţiei unui instrument care să-i permită cunoaşterea realităţilor economice şi sociale. Acest instrument a fost contabilitatea.

---

[1] Niculae Feleagă, Ion Ionaşcu, *Tratat de contabilitate financiară*, vol. I, Ed. Economică, Bucureşti, 1998

[2] Bernard Esnault, Christian Haurau, *Compatibilité financière*, PUF, 1995

Privită la scara timpului, contabilitatea, la început bazată pe empirism şi cunoscută sub denumirea de contabilitate rudimentară, a realizat un salt deosebit în domeniul modelării vieţii economice, salt impus de însăşi evoluţia societăţii umane, de progresul realizat în domeniul cunoaşterii, în general. În epoca contemporană, contabilitatea a acumulat un astfel de volum de cunoştinţe în materie, încât s-a ajuns la noţiuni de maximă generalitate, la o adevărată teorie contabilă.

Este cunoscut faptul că întreprinderea ocupă o poziţie centrală în societăţile contemporane. Ea este agentul care elaborează şi distribuie produse materiale, efectuează prestaţii de servicii destinate să satisfacă nevoile economice individuale sau colective. Rolul său în viaţa economică şi socială face ca, oricare ar fi natura sistemului în care-şi desfăşoară activitatea, şi cu atât mai mult în contextul unei economii de piaţă, ea trebuie să dea socoteală despre sine diferiţilor săi parteneri, utilizatori interni (managerii întreprinderii) sau externi (finanţatorii, investitorii actuali sau potenţiali, creditorii, furnizorii, salariaţii şi sindicatele, puterea publică etc.) ai informaţiei contabile. **Instrumentul prin intermediul căruia întreprinderea dă socoteală mediului său despre ceea ce face, despre poziţia sa financiară, despre performanţele sale, nu este altul decât contabilitatea financiară.**

Considerată adesea ca un simplu mecanism de tratare a informaţiei, bazat pe aplicarea cu rutină a principiului partidei duble şi a convenţiilor de tip debit şi credit, contabilitatea este, înainte de toate, o tehnică de reflectare, de modelare a întreprinderii, destinată să informeze partenerii asupra funcţionării sale, prin intermediul situaţiilor financiare (documentelor de sinteză).

Privită din acest punct de vedere, contabilitatea poate fi considerată o **disciplină informaţională**. Contabilitatea studiază efectele tranzacţiilor economice şi ale altor evenimente asupra situaţiei economice şi financiare, precum şi asupra performanţei unei întreprinderi, în scopul informării utilizatorilor externi şi interni.

Prin limbajul specific, prin sistemul propriu de concepte şi proceduri, contabilitatea este singura disciplină care poate furniza informaţii financiare despre o organizaţie. Aceste informaţii formează baza pentru evaluarea organizaţiei de către un ansamblu de utilizatori şi din exteriorul organizaţiei.

Analiza statutului contabilităţii se înscrie în perimetrul unei controverse: se va vedea că există argumente să considerăm contabilitatea fie artă, fie tehnică, fie ştiinţă, fie limbaj de comunicare.

• **Atunci când considerăm contabilitatea o artă**, avem în vedere ansamblul de reguli ce guvernează o profesie, o activitate. În acest sens, pot fi evidenţiate două accepţii:

- arta privită ca priceperea, măiestria contabilului de a identifica, măsura, înregistra, clasifica, interpreta şi comunica datele exprimate valoric, date implicate de evenimentele ce afectează viaţa întreprinderilor. Măiestria şi priceperea în contabilitate presupun, însă, prezenţa elementelor de judecată profesională în rezolvarea diferitelor probleme cu care aceştia se confruntă;
- arta privită ca utilizare raţională de metode, în vederea obţinerii unui anumit rezultat. În acest sens, arta este opozabilă naturii, iar contabilitatea ca artă este o creaţie a omului, deoarece prin ea se reprezintă în mod abstract fenomene concrete.

• **Contabilitatea poate căpăta statutul de tehnică de înregistrare, prelucrare, clasificare**, **interpretare şi comunicare a informaţiilor** privind evenimentele şi tranzacţiile ce au loc în viaţa întreprinderii, statut cel mai adesea invocat de specialişti. Contabilitatea este o tehnică ce nu poate fi concepută, însă, fără a o raporta la aplicarea de cunoştinţe ştiinţifice, în vederea realizării unei producţii de informaţii.

• **În calitate de ştiinţă**, contabilitatea şi-a asumat, mai întâi, conceperea şi interconectarea conturilor. Ezitările specialiştilor în domeniu în atribuirea contabilităţii a statutului de ştiinţă, chiar şi în zilele noastre, par a fi întemeiate. Dacă au avut exigenţa de a considera ştiinţa ca un ansamblu de cunoştinţe teoretice cu valoare universală, caracterizate printr-un obiect şi o metodă proprie de cercetare, determinate şi bazate pe relaţii obiective, exprimate prin legi, verificabile sau invalidabile, aceştia sunt îndreptăţiţi să nu plaseze contabilitatea în câmpul ştiinţelor fizice şi naturale, deoarece cunoştinţele sale nu sunt universal valabile.

Alţi autori încearcă să justifice statutul de ştiinţă al contabilităţii prin prezenţa postulatelor, principiilor şi regulilor contabile, ca sistem

de referinţă în contabilitate. Dar postulatele, principiile sau regulile contabile nu sunt legi ştiinţifice, deoarece ele nu se bucură de o anumită stabilitate. Acestea sunt izvorâte mai ales din activitatea contabilă şi se modifică ori de câte ori mediul economic în care contabilitatea acţionează se schimbă.

Profesorul Niculae Feleagă[3], citându-l pe Bernard Colasse, incită la o analogie între contabilitate şi geografie, ca două componente ale ştiinţelor sociale. Pornind de la nevoia de corespondenţă spaţiu real-spaţiu deschis, autorul face o analogie între harta geografică şi documentul contabil de sinteză, ca produs final al contabilităţii. Deşi ambele „produse” sunt reprezentări ale realităţii (harta geografică reprezintă un spaţiu geografic, iar contabilitatea reprezintă spaţiul economic), ele pot face obiectul unor erori şi, în anumite situaţii, mai ales în cazul contabilităţii, al unor manipulări.

În demersul său epistemologic, profesorul Ion Ionaşcu[4], citându-l pe Thomas Kuhn, subliniază că statutul ştiinţific al contabilităţii este legat de existenţa uneia sau mai multor teorii în contabilitate. Teoriile sau paradigmele sunt acele realizări ştiinţifice universal recunoscute care, pentru o perioadă, oferă soluţii model practicienilor în domeniu.

Ultimele cinci decenii au fost marcate de creşterea preocupărilor multor autori de a elabora şi valida o teorie a contabilităţii, ceea ce a făcut ca, în timp, să se contureze existenţa mai multor paradigme în contabilitate. Astfel, profesorii Bernard Esnault şi Christian Haurau, în anul 1994, au identificat *cinci paradigme (abordări) fundamentale în contabilitate*:

• **abordarea inductivă**: elaborarea teoriei contabile se face prin generalizarea observaţiilor furnizate de practicile contabile;

• **abordarea deductivă**: presupune definirea prealabilă a obiectivelor din care sunt deduse postulatele, convenţiile şi regulile contabile;

• **abordarea predictivă**: constă în testarea metodelor şi regulilor contabile, în funcţie de capacitatea lor de predicţie a evenimentelor;

---

[3] N. Feleagă şi colectiv, *Bazele Contabilităţii*, Ed. Economică, Bucureşti, 2002

[4] Ion Ionaşcu, *Epistemologia contabilităţii*, Ed. Economică, Bucureşti, 1997

• **abordarea comportamentală sau psihologică**: studiază reacţiile utilizatorului individual în momentul publicării informaţiei contabile şi pune accentul pe pertinenţa informaţiei contabile în luarea deciziei;

• **abordarea economică**: apreciază informaţia contabilă ca un bun economic, supusă regulilor economiei de piaţă, respectiv, principiului cererii şi ofertei; natura şi cantitatea informaţiilor publicate depind de oferta producătorilor de informaţii contabile şi de cererea utilizatorilor. Deoarece se consideră că o piaţă total liberă a informaţiei contabile este ineficientă, s-a impus reglementarea pieţei, adică existenţa normalizării contabile, existenţa de postulate, principii şi norme contabile.

Însăşi existenţa paradigmelor în contabilitate, conducerea acesteia pe baza postulatelor, principiilor şi normelor contabile confirmă statutul ei de disciplină ştiinţifică.

Statutul de ştiinţă al contabilităţii este dat şi de impactul teoriilor ştiinţifice cu practicile contabile. Teoriile ştiinţifice reprezintă efortul cercetării contabile. Istoria contabilă arată că teoriile contabile anterioare secolului al XX-lea au fost create prin generalizarea practicilor contabile. Abia în secolul XX s-a dezvoltat cercetarea contabilă într-un cadru organizat, ceea ce a permis unirea eforturilor cercetătorilor din domeniul contabilităţii.

Astăzi, contabilităţii îi revin sarcini din ce în ce mai grele. Ea caută să-şi depăşească limitele, fiind pusă în situaţia de a descrie organizaţii din ce în ce mai complexe ce operează într-un mediu economic şi social în continuă mişcare şi transformare. Tocmai de aceea, contabilitatea trebuie studiată sub trei aspecte principale[5]:

• ca instrument de descriere, de modelare a întreprinderilor;

• ca instrument de prelucrare a informaţiilor necesare acestei prelucrări;

• ca practică, sau „joc social”, înscrisă într-o reţea de restricţii reglementare mai mult sau mai puţin stricte.

De mai bine de o jumătate de secol, marile şcoli şi instituţii de cercetare au dezvoltat o multitudine de abordări capabile să definească

[5] N. Feleagă şi colectiv, *op.cit.*

perimetrul şi conţinutul unei teorii generale şi să permită validarea acestora, conducând, aşa cum evocam anterior, la apariţia mai multor paradigme şi, implicit, a mai multor discursuri explicative în contabilitate. Adesea, acestea au îngreunat canalizarea eforturilor cercetătorilor în domeniul contabilităţii în direcţia elaborării unei teorii general acceptate. Pe de altă parte, cele mai multe dintre cercetările cu caracter teoretic nu şi-au găsit ecoul în practică.

Dezvoltarea contabilităţii este, în general, marcată de nevoia depăşirii unor crize privind necesităţile de informare financiară, ceea ce conduce la căutarea unor noi soluţii contabile, la uniformizarea practicilor contabile la nivel european şi internaţional, în măsură să asigure eliminarea principalelor obstacole în comparaţiile internaţionale. În acest sens, principala direcţie de cercetare contabilă internaţională o constituie „compatibilizarea reglementărilor contabile europene cu normele contabile internaţionale”[6]. Este şi motivul pentru care România, prin Ordinul Ministrului Finanţelor nr. 94/2001, a ales calea de dezvoltare a sistemului său contabil prin asimilarea în cadrul acestuia atât a prevederilor *Directivei a IV-a a CEE*, cât şi a *Standardelor Internaţionale de Contabilitate*. În plus, în cazul ţării noastre, ca, de altfel, şi în cazul altor ţări cu o economie în tranziţie, criza contabilă are şi o dimensiune structurală, pe fondul schimbării sistemului economic şi politic ce marchează viaţa oamenilor, în general, şi a profesioniştilor contabili, în special. În astfel de situaţii, cei mai în măsură să ofere noi variante de dezvoltare a sistemului contabil sunt cercetătorii şi universitarii.

În ultimul deceniu, eforturile noastre au fost canalizate, cu predilecţie, asupra studiului contabilităţii ca practică socială. În acest sens s-a vizat analiza naturii şi intensităţii consensului care există între întreprinderi, specialişti contabili şi utilizatori, consens regizat în maniere diferite de organismele de normalizare naţionale.

Chiar dacă nu se poate da un răspuns precis şi definitiv în ce priveşte statutul contabilităţii, este cert că el face obiectul cercetărilor, cu scopul elaborării unei teorii contabile universale, capabilă să-i potenţeze bazele ştiinţifice.

---

[6] I. Ionaşcu, *Epistemologia contabilităţii,* Ed. Economică, Bucureşti, 1997.

• **Statutul de limbaj** (normalizat) al contabilităţii este unanim acceptat, contabilitatea fiind considerată, de altfel, limbajul universal al afacerilor. Limbajul contabil cuprinde un ansamblu de reguli, metode şi procedee utilizate pentru înregistrarea evenimentelor şi tranzacţiilor întreprinderii, pentru colectarea, prelucrarea şi clasificarea informaţiilor, pentru elaborarea, publicarea şi comunicarea documentelor de sinteză (situaţiilor financiare), precum şi pentru interpretarea acestora, pe baza simbolurilor care constituie **vocabularul contabil** (debitul, creditul, activele, datoriile, capitalurile proprii, cheltuielile, veniturile etc.). Lumea afacerilor este interesată de latura practică a vocabularului contabil în contextul comunicării informaţiei contabile în scopul folosirii ei de către diferiţii utilizatori. Limbajul contabil este unul normalizat, standardizat, precis, concis şi complet, iar existenţa unui vocabular şi a unor reguli universal acceptate asigură informaţiei transparenţa necesară comunicării între „actorii" informaţiei pieţei contabile.

Ecuaţia utilizată, în contabilitatea europeană, pentru a dezvălui poziţia financiară (care figurează şi sub denumirea de situaţia patrimoniului) este:

SITUAŢIA NETĂ A PATRIMONIULUI = ACTIV – DATORII

În baza ecuaţiei de mai sus este evidenţiată capacitatea întreprinderii de a genera lichidităţi pentru a plăti datoriile faţă de creditori şi de a remunera, sub formă de dividende, capitalul investit de către proprietar.

O întreprindere are o situaţie patrimonială (o poziţie financiară, în contabilitatea anglo-saxonă) pozitivă în cazul în care capitalul propriu este mai mare sau cel puţin egal cu datoriile.

1.5.1. *STRUCTURI DE ACTIV*

Activul patrimonial cuprinde mijloacele economice, ca avere concretă, şi drepturile de creanţă ale unui agent economic.

Prin compoziţia sa, activul evidenţiază modul de valorificare şi gradul de lichiditate ale mijloacelor economice.

Modul de valorificare a mijloacelor economice se referă la felul în care ele participă la procesul de producţie, cum se consumă şi

îşi transmit valoarea asupra produselor obţinute, inclusiv la felul cum se asigură reproducţia lor. Astfel, mijloacele economice pot fi de două categorii: unele care au o durată mare de funcţionare şi se consumă în mod treptat, pe parcursul mai multor cicluri de producţie (exemplu: activele imobilizate), şi altele care se consumă în cadrul unui singur ciclu de producţie, transmiţându-şi dintr-o dată valoarea asupra produselor obţinute (exemplu: activele circulante).

Lichiditatea reprezintă capacitatea fiecărui mijloc economic de a parcurge calea normală a ciclului de exploatare până la transformarea lui în bani.

Gradul de lichiditate reprezintă capacitatea unui bun de a se transforma în bani.

Din punct de vedere al criteriilor menţionate (valorificarea şi lichiditatea), se pot delimita următoarele **structuri de activ**:

A. **Active imobilizate**
B. **Active circulante**
C. **Cheltuieli în avans**

A. ACTIVELE IMOBILIZATE reprezintă bunurile şi valorile cu o durată de folosinţă îndelungată (mai mare de un an) în activitatea întreprinderii şi care nu se consumă la prima utilizare. Activele imobilizate cuprind:

I. Imobilizări necorporale
II. Imobilizări corporale
III. Imobilizări financiare

I. **Imobilizările necorporale** (numite şi active intangibile sau nemateriale) sunt imobilizări care nu se concretizează în bunuri, ci într-un document juridic sau comercial.

Reglementările introduse prin *Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România* **definesc** imobilizările necorporale ca fiind ***active identificabile nemonetare, fără suport corporal, care sunt deţinute pentru utilizare în procesul de producţie sau furnizare de bunuri şi servicii, pentru locaţie la terţi sau în scopuri administrative.***

Întreprinderile trebuie să recunoască un activ necorporal, dacă şi numai dacă acesta îndeplineşte ***criteriile de recunoaştere ale activelor***, şi anume:

a) să existe probabilitatea ca respectivele imobilizări să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere;

b) să poată fi măsurate în mod credibil.

Pentru imobilizările necorporale generate cu resurse proprii (de exemplu, costurile efectuate pentru un proiect de dezvoltare tehnologică), pe lângă respectarea celor două criterii generale, sunt prevăzute condiţii suplimentare de recunoaştere: fezabilitatea tehnică, intenţia de finalizare, capacitatea de a utiliza sau de a vinde activul necorporal, existenţa unei pieţe etc.

Valoarea amortizabilă a activelor necorporale trebuie alocată sistematic pe durata de viaţă utilă. Durata de viaţă utilă a unui activ necorporal este discutabilă, existând prezumţia rezonabilă şi justificabilă conform căreia durata de utilitate nu poate depăşi 20 de ani de la data când este pregătit pentru utilizare.

În structura imobilizărilor necorporale sunt incluse: (1) cheltuieli de constituire; (2) cheltuieli de dezvoltare; (3) concesiuni, brevete, licenţe, mărci, drepturi şi valori similare; (4) fondul comercial şi (5) avansuri şi imobilizări necorporale în curs.

1. ***Cheltuielile de constituire*** cuprind cheltuielile cu înfiinţarea, dezvoltarea şi fuziunea întreprinderii (taxe de înregistrare şi înmatriculare, cheltuieli privind emiterea şi vânzarea de acţiuni, cheltuieli de prospectare a pieţei şi de publicitate) numai când reglementările permit imobilizarea acestora. Amortizarea acestor active se realizează sistematic pe parcursul unei perioade de maximum 5 ani.

2. ***Cheltuielile de dezvoltare*** sunt reprezentate de costurile efectuate pentru realizarea unor obiective strict individualizate, a căror fezabilitate tehnologică a fost demonstrată şi care vor fi utilizate în întreprindere sau comercializate.

Aceste cheltuieli se amortizează sistematic pe durata utilă de viaţă.

3. ***Concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile, drepturile şi valorile similare şi alte imobilizări necorporale*** cuprind toate cheltuielile efectuate pentru achiziţionarea drepturilor de exploatare a unui

bun, activitate sau serviciu (în cazul concesiunilor), a unui brevet, a unui know-how, a unei licenţe, a unei mărci şi altor drepturi similare de proprietate industrială şi intelectuală.

Alte imobilizări necorporale includ active nenominalizate în grupele menţionate, cum ar fi: programele informatice create de întreprindere sau achiziţionate de la terţi în scopul utilizării pentru nevoile proprii etc.

Amortizarea acestor active se realizează sistematic pe perioada cât întreprinderea a achiziţionat dreptul de exploatare sau utilizare a unor astfel de imobilizări.

4. ***Fondul comercial*** este recunoscut ca activ necorporal atunci când rezultă din achiziţia unei alte întreprinderi al cărei cost de achiziţie este superior valorii de piaţă a activelor nete dobândite (activele dobândite mai puţin datoriile preluate). Cauza existenţei fondului comercial o constituie existenţa unor elemente necorporale generate de întreprindere care nu sunt recunoscute distinct în contabilitate (reputaţia, clientela, vadul comercial, firma etc.).

Fondul comercial este supus unei amortizări sistematice pe durata de utilizare, fără a depăşi 20 de ani de la data achiziţiei.

5. ***Avansurile şi imobilizările necorporale în curs de execuţie*** sunt active imobilizate care nu au fost terminate până la sfârşitul exerciţiului financiar, inclusiv sumele în bani achitate în contul activelor necorporale.

II. **Imobilizările corporale** cuprind bunurile cu conţinut material (corporal).

Reglementările introduse prin *Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România* definesc imobilizările corporale ca fiind ***active deţinute de o întreprindere pentru a fi utilizate în producţia de bunuri sau în prestarea de servicii, în scopuri administrative sau pentru a fi date în locaţie terţilor, active care vor fi utilizate pe parcursul mai multor exerciţii financiare.***

Caracteristica imobilizărilor corporale este aceea că acestea participă în procesul muncii cu întreaga lor valoare de utilitate, dar se consumă şi îşi transmit, în mod treptat, valoarea asupra costurilor noilor produse. Ele participă la mai multe cicluri de exploatare, îndeplinindu-şi funcţia continuu şi repetat, fără a se integra în

conţinutul material al bunurilor obţinute. Ceea ce se transmite este numai valoarea lor. În aceste condiţii, reproducţia imobilizărilor corporale se realizează pe calea amortizării, adică prin includerea în cheltuieli a unor cote-părţi din valoarea lor. Valoarea amortizabilă este alocată sistematic pe durata de viaţă utilă a activului corporal, prin alegerea unei metode de amortizare în măsură să reflecte ritmul în care beneficiile economice sunt consumate de către întreprindere (metoda lineară, metoda degresivă sau metoda accelerată).

Durata de viaţă utilă a unei imobilizări corporale este:

- fie perioada de timp în cursul căreia un activ se aşteaptă a fi utilizat de către întreprindere;
- fie numărul unităţilor de producţie sau al unităţilor similare ce se aşteaptă a fi obţinute de către întreprindere prin utilizarea activului.

În structura imobilizărilor corporale se includ:

1) terenuri şi construcţii;
2) instalaţii tehnice şi maşini;
3) alte instalaţii, utilaje şi mobilier;
4) avansuri şi imobilizări corporale în curs de execuţie.

1. ***Terenuri şi construcţii***

Terenurile sunt urmărite în contabilitate pe două categorii: terenuri (propriu-zise) şi amenajări de terenuri.

Terenurile au durată de utilizare nelimitată, fiind singurele elemente ale imobilizărilor corporale ce nu se amortizează. În schimb, investiţiile efectuate pentru amenajarea terenurilor şi alte lucrări similare sunt supuse amortizării.

Construcţiile sunt mijloace fixe reprezentate de clădiri achiziţionate de la terţi sau din producţie proprie. Acestea sunt supuse amortizării, deoarece au durată de viaţă limitată. Cu toate că o construcţie nu poate fi separată de terenul pe care îl ocupă, este important să se evidenţieze în contabilitate separat terenurile şi construcţiile.

2. ***Instalaţii tehnice şi maşini*** sunt mijloace fixe reprezentate de echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru), aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare, mijloace de transport, animale şi plantaţii.

Potrivit legislaţiei din ţara noastră, sunt considerate mijloace obiectul singular sau complexul de obiecte care se utilizează ca atare şi îndeplineşte cumulativ următoarele două condiţii:

• are o valoare mai mare decât limita stabilită de lege;

• are o durată normală de utilizare mai mare de un an.

Pentru obiectele care sunt folosite în loturi, seturi sau formează un singur corp, la încadrarea lor ca mijloace fixe se are în vedere valoarea întregului lot, set sau corp.

Costul de achiziţie sau de producţie al mijloacelor fixe se include treptat în cheltuielile activităţii prin procesul amortizării. Amortizarea se determină pe baza unui plan de amortizare, de la data punerii acestora în funcţiune şi până la expirarea duratei utile de viaţă, ţinând seama de condiţiile specifice de utilizare a mijloacelor fixe.

3. ***Alte instalaţii, utilaj şi mobilier*** includ active nenominalizate în grupele mai sus menţionate, cum ar fi: mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie a valorilor umane şi materiale şi alte active corporale.

4. ***Avansurile şi imobilizările corporale în curs de execuţie*** includ imobilizările în curs de execuţie (care nu au fost terminate) pentru nevoile proprii efectuate de întreprindere sau de terţi, inclusiv sumele de bani achitate în contul activelor corporale.

III. **Imobilizările financiare**, denumite şi investiţii financiare pe termen lung, cuprind valorile financiare investite de întreprindere pe termen lung, sub formă de titluri şi creanţe financiare, în scopul obţinerii de venituri financiare sub forma dividendelor sau dobânzilor, prin creşterea valorii capitalizate sau prin realizarea de beneficii din comercializarea acestor investiţii.

Dobânzile, redevenţele, dividendele şi chiriile ataşate unei imobilizări financiare sunt considerate, de regulă, venituri, constituind performanţa investiţiei. În structura acestora sunt cuprinse: (1) acţiuni deţinute la entităţile afiliate;(2) împrumuturi acordate entităţilor afiliate; (3) interese de participare; (4) împrumuturi acordate entităţilor de care compania este legată în virtutea intereselor de participare;(5) investiţii deţinute ca imobilizări;(6) alte împrumuturi;

B. ACTIVELE CIRCULANTE (numite şi active curente) cuprind bunuri şi valori care se utilizează pe o perioadă scurtă în activitatea întreprinderii şi, în general, participă la un singur circuit economic.

Din punct de vedere economic şi financiar, activele circulante îşi schimbă continuu forma materială în cadrul circuitului economic. Astfel, în faza de aprovizionare, activele circulante sub formă de bani se transformă în stocuri de materii prime şi materiale; în faza de producţie, stocurile de materii prime şi materiale se consumă integral, rezultând stocuri de producţie în curs de execuţie, care, după operaţia de prelucrare, devin produse finite; în faza de desfacere, produsele finite sunt revândute clienţilor, transformându-se astfel în bani.

Din punct de vedere al lichidităţii, activele circulante se caracterizează prin faptul că durata ciclului de exploatare este mai mică de un an: ele intră şi ies, în şi din întreprindere, de mai multe ori în cursul unui exerciţiu financiar.

Reglementările introduse prin *Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România* definesc **activul curent** ca fiind o resursă care:

• se aşteaptă să fie realizată sau este deţinută pentru consum sau vânzare, în cursul normal al ciclului de exploatare, sau

• este deţinut, în principal, în scopul comercializării sau pe termen scurt şi se aşteaptă a fi realizat în termen de 12 luni de la data bilanţului, sau

• reprezintă numerar ori echivalente de numerar a căror utilizare nu este restricţionată.

În structura activelor circulante se includ:

I. Stocuri

II. Creanţe

III. Investiţii financiare pe termen scurt

IV. Casa şi conturi la bănci

I. **Stocurile** reprezintă ansamblul bunurilor şi serviciilor din cadrul întreprinderii deţinute fie pentru a fi vândute în aceeaşi stare sau după prelucrarea lor în procesul de producţie, fie pentru a fi consumate la prima lor utilizare.

În categoria stocurilor se includ: (1) Materii prime şi materiale consumabile; (2) Producţia în curs de execuţie; (3) Produse finite şi mărfuri; (4) Avansuri pentru cumpărări de stocuri.

1. ***Materiile prime şi materialele consumabile*** includ: mate-riile prime, materialele consumabile, materialele de natura obiectelor de inventar, stocurile aflate la terţi, ambalajele.

• *Materiile prime* sunt destinate utilizării în procesul de producţie, participă direct la generarea produselor, regăsindu-se în produsul finit integral sau parţial, fie în starea lor iniţială, fie transformată.

• *Materialele consumabile* (materiale auxiliare, combustibili, materiale pentru ambalat, piese de schimb, seminţe şi materiale de plantat, furaje şi alte materiale consumabile) sunt destinate utilizării în procesul de producţie şi participă sau ajută la procesul de fabricaţie sau de exploatare fără a se regăsi, de regulă, în produsul finit.

• *Materialele de natura obiectelor de inventar* reprezintă bunurile cu o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege pentru a fi considerate mijloace fixe, indiferent de durata lor de utilizare sau cu o durată mai mică de un an, indiferent de valoarea lor, precum şi bunurile asimilate acestora (echipamentul de protecţie, echipamentul de lucru, îmbrăcămintea specială, mecanismele, dispozitivele, verificatoarele, aparatele de măsură şi control, matriţele folosite la executarea anumitor produse şi alte obiecte similare).

• *Stocurile aflate la terţi* reprezintă diversele bunuri de natura stocurilor aflate în proprietatea întreprinderii, dar care fizic se găsesc în custodie, prelucrare, consignaţie la terţi.

• *Ambalajele* sunt bunurile utilizate în scopul protecţiei pe timpul transportului sau depozitării diverselor active.

2. ***Producţia în curs de execuţie*** reprezintă producţia care nu a parcurs toate fazele (stadiile) de prelucrare prevăzute în procesul tehnologic, precum şi produsele nesupuse probelor şi recepţiei tehnice sau necompletate în întregime. În această categorie se mai includ lucrările sau serviciile în curs de execuţie.

3. ***Produsele finite şi mărfurile*** sunt bunurile reprezentate de semifabricate, produse finite, produse reziduale, animale şi mărfuri.

Semifabricatele sunt bunurile al căror proces tehnologic a fost terminat într-o fază de fabricaţie şi care urmează a trece în continuare în procesul tehnologic al altor faze de fabricaţie sau se livrează terţilor.

• *Produsele finite* sunt produsele care au parcurs toate fazele de fabricaţie prevăzute de procesul tehnologic al întreprinderii, fiind depozitate în vederea vânzării către terţi.

• *Produsele reziduale* sunt produsele rezultate din procesul de fabricaţie: rebuturi, materiale recuperabile, deşeuri.

• *Animalele* includ animale şi păsări născute sau cele tinere de orice fel (viţei, miei, purcei, mânji şi altele), crescute şi folosite pentru reproducţie, animale şi păsări la îngrăşat pentru a fi valorificate, colonii de albine, precum şi animale pentru producţia de lână, lapte şi blană.

• *Mărfurile* sunt acele bunuri care au fost cumpărate de întreprindere în vederea revânzării.

4. ***Avansurile pentru cumpărări de stocuri*** reprezintă sume de bani plătite cu anticipaţie furnizorilor în contul aprovizionării cu stocuri.

II. **Creanţele** (numite şi valori în curs de decontare) reprezintă valori economice avansate temporar de titularul de patrimoniu altor persoane fizice sau juridice, pentru care acesta urmează să primească un echivalent valoric.

Toate persoanele fizice sau juridice care au beneficiat de o valoare avansată şi care urmează să dea un echivalent corespunzător se numesc generic ***debitori***. Debitorii întreprinderii sub forma creanţelor din vânzări sunt delimitaţi în contabilitate prin structurile de ***clienţi şi conturi asimilate.***

În structura creanţelor se includ: (1) Creanţe comerciale; (2) Sume de încasat de la entităţile afiliate; (3) Sume de încasat de la entităţile de care compania este legată în virtutea intereselor de participare; (4) Alte creanţe; (5) Capital subscris şi nevărsat;

1. ***Creanţele comerciale*** sunt cele mai semnificative, fiind compuse din creanţele faţă de clienţi şi efectele de primit.

Creanţele faţă de clienţii includ creanţele rezultate din bunurile vândute, lucrările executate, serviciile prestate, a căror valoare urmează a se încasa ulterior.

Efectele de primit sunt titlurile negociabile sub formă de cambie, bilet la ordin etc., care atestă existenţa unei creanţe în cadrul relaţiilor comerciale ce va fi încasată pe termen scurt, de obicei până la 90 de zile.

2. ***Sumele de încasat de la entităţile afiliate*** sunt generate de relaţiile dintre societatea-mamă (o întreprindere care are două sau mai multe filiale) şi filialele sale.

3. ***Sume de încasat de la entităţile de care compania este legată în virtutea intereselor de participare*** reprezintă creanţele generate de relaţiile de decontare ale întreprinderii cu întreprinderile asociate (asupra cărora se exercită o influenţă semnificativă).

4. ***Alte creanţe*** sunt reprezentate de creanţele generate de relaţiile de decontare ale întreprinderii cu personalul, bugetul statului, alte organisme publice, asigurările sociale, protecţia socială, debitori diverşi etc.

5. ***Creanţele privind capitalul subscris şi nevărsat*** sunt reprezentate de creanţele generate de relaţiile întreprinderii cu acţionarii săi, referitoare la subscrierile de capital social, efectuate şi nedepuse încă.

III. **Investiţiile financiare pe termen scurt** (numite şi titluri de plasament sau valori de trezorerie) reprezintă valorile financiare investite de întreprindere în vederea realizării unui câştig pe termen scurt.

În structura acestora se includ: (1) Acţiuni deţinute la entităţile afiliate; (2) Alte investiţii pe termen scurt.

1. ***Acţiunile proprii*** sunt acţiunile proprii răscumpărate temporar de întreprindere în vederea distribuirii lor personalului propriu sau terţilor, regularizării cursului bursier sau reducerii capitalului social.

2. ***Alte investiţii pe termen scurt*** sunt reprezentate de acţiuni cotate şi necotate, obligaţiuni emise şi răscumpărate, obligaţiuni cotate şi necotate de întreprindere în vederea obţinerii de venituri financiare într-un termen scurt.

IV. **Casa şi conturi la bănci** sunt reprezentate de valorile care îmbracă efectiv forma de bani, fiind separate disponibilităţile în devize de cele în lei.

În structura disponibilităţilor se includ: (1) Conturi la bănci; (2) Casa; (3) Acreditive; (4) Avansurile de trezorerie.

▪ *Conturile la bănci* se referă la disponibilităţile băneşti în lei şi devize aflate în conturile bancare, sumele în curs de decontare, cecuri de încasat.

▪ *Casa* delimitează disponibilităţile băneşti în lei şi devize aflate în casieria întreprinderii şi alte valori, cum sunt: timbre fiscale şi poştale, bilete de tratament şi odihnă, tichete şi bilete de călătorie.

▪ *Acreditivele* reprezintă lichidităţi păstrate la banca într-un cont distinct, la dispoziţia unui furnizor, din care urmează a se efectua plăţile către acesta pe măsura livrării bunurilor, prestării serviciilor, executării lucrărilor.

▪ *Avansurile de trezorerie* reprezintă sume virate la bănci sau sume în numerar, puse la dispoziţia angajaţilor sau terţilor, persoane fizice sau juridice, pentru efectuarea unor plăţi în numele întreprinderii.

C. CHELTUIELILE ÎN AVANS reprezintă valori care asigură alocarea asupra fiecărui exerciţiu financiar numai a cheltuielilor care îi sunt proprii.

Cheltuielile înregistrate în avans sunt sume de bani achitate în cursul exerciţiului curent, dar care se referă la servicii ce vor fi primite în cursul exerciţiului următor (abonamente, chirii plătite in avans).

1.5.2. **Structuri de pasiv**

Pasivul, prin componenţa sa, reflectă modul de finanţare a mijloacelor economice şi gradul de exigibilitate al surselor de finanţare(exigibilitatea reprezintă timpul de decontare a unei datorii).

Finanţarea mijloacelor economice se referă la modul de dobândire şi susţinere financiară a elementelor de activ.

Pentru procurarea bunurilor economice, o întreprindere recurge la finanţare proprie şi finanţare străină.

• ***Finanţarea proprie*** este făcută direct, de către întreprindere, sub formă de capital social, rezerve, profit etc.

• ***Finanţarea străină*** a activului este asigurată de terţe persoane care-i împrumută întreprinderii capitaluri sub diverse forme, cum ar fi: credite bancare, împrumuturi pe bază de titluri şi datorii în curs de decontare.

Corespunzător celor două categorii de finanţare, sursele de finanţare pot fi: surse de finanţare proprii şi surse de finanţare străine.

- *Sursele de finanţare proprii* corespund finanţării proprii a mijloacelor economice. Din structura acestora fac parte: capitalul propriu; primele legate de capital; rezervele din reevaluare; rezervele; profitul etc.
- *Sursele de finanţare străine*, denumite şi datorii, obligaţii sau capital străin, exprimă fondurile sau capitalurile furnizate de terţi, pentru care unitatea patrimonială trebuie să restituie un echivalent valoric sau să acorde o prestaţie. Acestea cuprind: împrumuturile acordate de bănci sau alte instituţii financiar-bancare şi datoriile create în cadrul relaţiilor de decontare ale unităţii cu alte persoane fizice sau juridice (exemplu: furnizori, efecte de plătit etc.).

Normele contabile româneşti prevăd următoarea structură a pasivului, delimitată în patru categorii, în ordinea crescătoare a exigibilităţii acestora:

A. Capital şi rezerve
B. Provizioane
C. Datorii
D. Venituri în avans

A. **CAPITALUL ŞI REZERVELE** (numite şi capital propriu) reprezintă sursele de finanţare stabile de care dispune întreprinderea. Alături de creditele pe termen lung, capitalurile proprii fac parte din categoria ***capitalurilor permanente***.

În structura capitalurilor proprii se includ: (I) capital social (II) prime de capital; (III) rezerve din reevaluare; (IV) rezerve; (V) profitul sau pierderea reportată; (VI) profitul sau pierderea exerciţiului financiar.

I. **Capitalul social** este reprezentat de aportul în bani şi/sau bunuri în natură al proprietarilor. Capitalul se diferenţiază în *capital subscris nevărsat* şi *capital subscris vărsat.*

- ***Capitalul subscris nevărsat*** reprezintă capitalul pe care proprietarii s-au angajat să-l pună la dispoziţia întreprinderii.

▪ ***Capitalul subscris vărsat*** reprezintă partea din capitalul subscris care a fost, fizic, depusă de către proprietari la dispoziţia întreprinderii.

În funcţie de tipul întreprinderii, capitalul se divide după cum urmează:

▪ *în acţiuni*, în cazul societăţilor pe acţiuni. Valoarea acţiunilor în momentul înfiinţării întreprinderii se numeşte ***valoare nominală***;

▪ *în părţi sociale*, în cazul societăţilor cu răspundere limitată.

Pe parcursul funcţionării întreprinderii, *capitalul se poate majora* prin emisiunea de acţiuni noi, reprezentative, ca aporturi în bani şi sau în natură şi prin operaţiuni interne (încorporarea de rezerve, capitalizarea profitului exerciţiului precedent, transformarea de obligaţiuni în acţiuni etc.).

Reducerea capitalului se efectuează prin rambursarea către acţionari sau asociaţi a unei părţi din acesta, atunci când societatea îl consideră prea mare în raport cu activitatea sa, sau atunci când reduce investiţiile dintr-un sector sau ramură de activitate. De asemenea, reducerea de capital poate avea loc prin acoperirea de pierderi suferite în exerciţiile financiare anterioare.

II. **Primele de capital** corespund capitalului adiţional creat prin primele de emisiune, fuziune şi aport în natură, care sunt determinate de operaţiile de creştere a capitalului prin aporturi noi sau prin fuziune. În cazul aporturilor noi, primele de emisiune şi cele privind aportul în natură se creează ca diferenţă între preţul de emisiune al noilor acţiuni (mai mare) şi valoarea nominală a acţiunilor (mai mică). Primele de fuziune apar în cazul fuziunii a două sau mai multor societăţi şi reprezintă diferenţa dintre valoarea contabilă sau intrinsecă a acţiunilor şi valoarea lor nominală.

III. **Rezervele din reevaluare** reprezintă plusurile create prin reevaluarea imobilizărilor corporale şi a celor financiare. Cu ocazia reevaluării, valoarea acestor active creşte faţă de valoarea contabilă anterioară, creşterea fiind considerată sigură şi durabilă.

Exemplu: în urma reevaluării, valoarea imobilizărilor corporale creşte de la 50.000 lei la 60.000 lei. Diferenţa de 10.000 lei este reprezentată ca un raport de schimb între creşterea corespunzătoare a

valorii activelor imobilizate şi creşterea capitalurilor proprii sub forma rezervelor din reevaluare.

Odată constituite, rezervele din reevaluare sunt menţinute atât timp cât bunurile la care se referă nu au fost amortizate sau realizate prin vânzare. Pe măsura amortizării sau realizării bunurilor, plusvaloarea este utilizată, parţial sau total, pentru creşterea capitalului social sau transferată la rezerve, în raport cu prevederile legii.

IV. **Rezervele** sunt surse constituite anual din profitul întreprinderii, în limitele prevăzute de reglementările în vigoare, de statutele întreprinderilor sau conform deciziei adunării generale a acţionarilor sau asociaţilor.

Structural, rezervele se împart în: rezerve legale, rezerve statutare sau contractuale şi alte rezerve.

1. ***Rezervele legale*** se constituie anual, într-o anumită proporţie, din profitul brut (în alte ţări, din profitul net) sau din primele legate de capital, fiind destinate protejării capitalului, în cazul în care exerciţiul financiar se încheie cu pierderi.

2. ***Rezervele statutare sau contractuale*** reprezintă acele fonduri a căror constituire din profitul net este stipulată în statutul societăţii sau prin clauze contractuale. Ele pot avea ca scop temperarea acţionarilor în a pretinde dividende în dauna altor obligaţii mai mari şi mai urgente ale întreprinderii, privind buna ei funcţionare sau alte destinaţii stabilite prin statut.

3. Prin poziţia ***alte rezerve*** sunt delimitate fondurile create, de obicei, prin hotărârea adunării generale, din profitul net. Ele sunt destinate pentru finanţarea parţială sau totală a noilor investiţii în imobilizări corporale, acordarea de dividende şi în anii care activitatea se încheie cu pierderi, pentru răscumpărarea propriilor acţiuni de către societate, în vederea reducerii de capital etc.

V. **Profitul sau pierderea reportată** reprezintă fie rezultatul sub formă de profit realizat în exerciţiul financiar anterior / anterioare şi care, până la data închiderii exerciţiului financiar precedent, nu a fost încă repartizat pe destinaţiile prevăzute de lege, fie rezultatul sub formă de pierdere obţinut în exerciţiul financiar anterior / anterioare

care, până la data închiderii exerciţiului financiar anterior, nu a fost acoperită.

VI. **Profitul sau pierderea exerciţiului financiar** poate fi favorabil, caz în care reprezintă un profit, sau nefavorabil, caz în care reprezintă o pierdere pentru întreprindere.

Profitul net al exerciţiului financiar încheiat figurează ca sursă proprie de finanţare până în momentul repartizării lui pe destinaţiile stabilite prin lege sau statutul societăţii comerciale. Rezultatele negative se iau în calcul cu semnul minus şi, în consecinţă, diminuează capitalul propriu.

B. **PROVIZIOANELE** reprezintă datorii ale întreprinderii, constituite la închiderea exerciţiului pe seama cheltuielilor, pentru acele elemente de patrimoniu a căror realizare sau plată este probabilă, ori pentru cheltuieli care devin exigibile în perioadele următoare. Cazurile tipice de provizioane pentru riscuri şi cheltuieli sunt: litigii, amenzi şi penalităţi, despăgubiri, daune şi alte datorii incerte, cheltuieli legate de activitatea de service în perioada de garanţie, cheltuieli cu reparaţiile capitale eşalonate, potrivit programului, pe mai multe perioade etc.

Reglementările introduse prin *Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România* definesc provizioanele ca fiind datorii cu exigibilitate sau valoare incertă.

Recunoaşterea unor astfel de provizioane se face numai în momentul în care sunt respectate, cumulativ, următoarele condiţii:

- o întreprindere are o obligaţie curentă (legală sau implicită) generată de un eveniment anterior;
- este probabil ca o ieşire de resurse care să afecteze beneficiile economice viitoare să fie necesară pentru a stinge obligaţia respectivă;
- poate fi realizată o bună estimare a valorii obligaţiei.

Distingem:

- provizioane pentru pensii şi obligaţii similare
- provizioane pentru impozite
- alte provizioane

C. **DATORIILE** (numite şi capital străin) sunt sursele de finanţare externe puse la dispoziţia întreprinderii fie de bănci sau alte instituţii financiare, fie de furnizori, fie de terţi pentru care întreprinderea trebuie să acorde o prestaţie sau un echivalent valoric.

Reglementările introduse de *Programul de Dezvoltare a Contabilităţii din România* clasifică datoriile în datorii curente şi datorii pe termen lung.

O datorie este ***curentă*** dacă:

- se aşteaptă să fie achitată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii sau
- este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanţului.

Toate celelalte datorii trebuie clasificate ca datorii pe termen lung.

Ciclul de exploatare al unei întreprinderi reprezintă perioada de timp dintre achiziţionarea materiilor prime care intră într-un proces de producţie şi finalizarea sa în numerar sau sub forma unui instrument uşor convertibil în numerar.

Datoriile funcţionează din momentul naşterii obligaţiilor faţă de terţi şi până în momentul plăţii lor.

În structura datoriilor se includ: (1) împrumuturi şi datorii asimilate; (2) datorii comerciale; (3) datorii în cadrul grupului; (4) datorii din interese de participare; (5) alte datorii.

1. ***Împrumuturile şi datoriile asimilate*** reprezintă datoriile financiare ale întreprinderii privind: împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni; credite bancare pe termen lung primite de la bănci şi alte instituţii financiare.

- *Împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni* reprezintă surse financiare pe termen lung asigurate prin vânzarea de titluri de credit negociabile către public, de regulă, prin intermediul unor instituţii financiare. Aceste împrumuturi sunt divizate în părţi egale, numite obligaţiuni, rambursabile la un anumit termen, numit scadenţă, sau eşalonat şi purtătoare de dobânzi.
- *Creditele primite de la bancă şi alte instituţii* includ creditele pe termen lung şi creditele pe termen scurt (credite de trezorerie). Aceste credite sunt generatoare de dobânzi şi garantate cu activele întreprinderii.

2. *Datoriile comerciale* se creează în cadrul relaţiilor de decontare cu furnizorii pentru aprovizionări de bunuri materiale, lucrări şi servicii primite. Ele sunt delimitate sub forma furnizorilor şi efectelor de plătit.

- *Furnizorii* reprezintă datoriile echivalente valorii bunurilor, lucrărilor şi serviciilor primite de la terţi.
- *Efectele de plătit* reprezintă titlurile de valoare care atestă obligaţia de plată a întreprinderii în cadrul relaţiilor de decontare cu furnizorii.

3. *Datoriile în cadrul grupului* reprezintă obligaţiile datorate societăţilor din cadrul grupului în relaţiile de decontare ale societăţii-mamă cu filialele sale.

4. *Datoriile din interese de participare* reprezintă datoriile generate de relaţiile de decontare ale întreprinderii cu societăţile asociate.

5. *Alte datorii* sunt reprezentate de:

- *datoriile fiscale*, cu valoarea impozitelor şi taxelor faţă de bugetul statului;
- *datoriile salariale*, cu valoarea salariilor şi altor drepturi salariale faţă de personalul angajat;
- *datoriile sociale*, cu valoarea contribuţiilor la asigurările sociale faţă de bugetul asigurărilor sociale;
- *datoriile faţă de asociaţi*, cu valoarea capitalului de restituit şi a dividendelor de plată;
- *datoriile faţă de creditorii diverşi* ai întreprinderii.

Creditorii diverşi cuprind toate obligaţiile care prin natura lor nu se includ în categoriile prezentate mai sus. În această situaţie se află datoriile privind achiziţionarea titlurilor de plasament, sumele încasate şi necuvenite etc.

D. **VENITURILE ÎN AVANS** reprezintă valorile ce asigură alocarea pentru fiecare exerciţiu financiar numai a veniturilor care îi sunt proprii. În structura lor se includ subvenţiile pentru investiţii şi veniturile înregistrate în avans.

Acestea sunt sume încasate în timpul exerciţiului financiar, în contul unor servicii care vor fi prestate în cursul exerciţiului următor,

când acestea vor fi recunoscute ca venituri. Exemplu: chirii încasate anticipat, abonamente încasate în avans etc.

1.5.3. *TIPURI DE MODIFICĂRI PATRIMONIALE*

În cadrul unei întreprinderi, de-a lungul unei perioade de gestiune (lună, trimestru, an), au loc numeroase tranzacţii, cum ar fi: aprovizionarea cu materii prime şi materiale de la furnizori; eliberarea din depozit de materii prime pentru a fi date în consum; obţinerea de produse finite din procesul de producţie; livrarea de mărfuri către terţi; restituirea unui credit bancar etc.

Aceste tranzacţii produc modificări în structura elementelor patrimoniale existente, la un moment dat, în întreprindere, prezentându-se fie sub formă de creşteri, fie sub formă de micşorări, dar menţinându-se în permanenţă egalitatea patrimonială, adică aceea dintre totalul activului şi totalul pasivului.

Există tranzacţii care produc modificări numai în structura activului, în sensul creşterii unui element de activ, concomitent şi cu aceeaşi valoare cu scăderea altui element de activ, fără ca totalul activului să se modifice. Alte tranzacţii produc modificări numai în structura pasivului, adică a surselor de finanţare, în sensul creşterii unui element de pasiv şi, concomitent şi cu aceeaşi sumă, se micşorează alt element de pasiv, fără ca totalul pasivului să se modifice. Alte tranzacţii produc modificări concomitent şi cu aceeaşi sumă atât în structura, cât şi în volumul activului şi pasivului, în sensul creşterii unui element de activ şi a unui element de pasiv, totalul patrimoniului modificându-se şi el în acelaşi sens, dar menţinându-se egalitatea patrimonială.

Indiferent cât de multe modificări se produc în structura elementelor patrimoniale existente la un moment dat în întreprindere, acestea pot fi încadrate în patru tipuri:

1. Modificări atât în activ, cât şi în pasiv, în sensul creşterii;
2. Modificări atât în activ, cât şi în pasiv, în sensul micşorării;
3. Modificări numai în activ;
4. Modificări numai în pasiv.

Pentru evidenţierea celor patru tipuri de modificări privind activul şi pasivul întreprinderii se porneşte de la un patrimoniu iniţial (tabelul. 1.1.):

Patrimoniul iniţial

Tabelul 1.1

ACTIV	Solduri iniţiale	**PASIV**	Solduri iniţiale
Mijloace fixe	10.000	Capital social	9.000
		Rezerve	1.000
Materiale consumabile	2.000	Furnizori	1.000
Clienţi	800	Creditori diverşi	2.800
Disponibil la bancă	1.000	Impozit pe profit	300
Casa	500	Credite bancare pe termen scurt	200
TOTAL	**14.300**	**TOTAL**	**14.300**

Se constată că totalul activului este egal cu totalul pasivului, adică se respectă ecuaţia dublei reprezentări a patrimoniului (Activ=Pasiv).

Presupunem că în perioada de gestiune au loc următoarele tranzacţii:

Tranzacţia I

Se primeşte un credit bancar pe termen scurt de la o bancă în valoare de 1.000lei.

Tranzacţia produce o creştere, în activul patrimonial, la elementul *Disponibil la bancă*, cu 1.000 lei (şi anume, de la 1.000 lei la 2.000 lei), reprezentând creşterea disponibilităţilor din cadrul contului de la bancă, şi, concomitent şi cu aceeaşi sumă, o creştere în pasivul bilanţului la elementul *Credite bancare pe termen scurt* (şi anume, de la 200 lei la 1.200 lei), reprezentând creşterea obligaţiei faţă de bancă de a restitui creditul primit.

Situaţia patrimonială întocmită după efectuarea primei tranzacţii se prezintă în tabelul 1.2.

Se constată că, faţă de situaţia patrimonială precedentă, prima tranzacţie a produs modificări în ambele părţi ale patrimoniului, adică atât în activul, cât şi în pasivul acestuia, în sensul creşterii concomitente şi cu aceeaşi sumă a unui element de activ şi a altuia de pasiv.

Dacă în ecuaţia dublei reprezentări, stabilită după înregistrarea tranzacţiei I, se introduc modificările determinate de influenţa tranzacţiei I, pe care le notăm cu **x**, se constată că egalitatea bilanţieră se menţine astfel:

$$\mathbf{A + x = P + x}$$

Înlocuind în această ecuaţie datele care au stat la baza tranzacţiei I, egalitatea patrimonială se prezintă astfel:

14.300 + 1.000 = 14.300 + 1.000

deci

15.300 = 15.300

CONTUL – INSTRUMENT DE ÎNREGISTRARE, CALCUL ŞI CONTROL

5.3. STRUCTURA CONTULUI

Elementele care definesc structura contului sunt: titlul sau denumirea contului; debitul şi creditul contului; mişcarea sau rulajul contului; totalul sumelor (debitoare sau creditoare); soldul contului; explicaţia descriptivă a tranzacţiilor înregistrate în cont.

1) **Titlul (denumirea) şi simbolul contului**

Titlul contului exprimă conţinutul economic al elementului a cărui evidenţă se ţine cu ajutorul contului respectiv.

De exemplu, contul asociat clienţilor poartă denumirea de „Clienţi”; contul asociat materiilor prime poartă denumirea „Materii prime” etc.

În general, denumirea unui cont reflectă obiectul înregistrat în contul respectiv. Când întâlnim o denumire de cont pe care nu o recunoaştem, încercăm să examinăm contextul titlului şi să observăm dacă se încadrează în categoria activelor, datoriilor, capitalurilor proprii, veniturilor sau cheltuielilor. Prin urmare, nu poate exista un cont fără titlu, întrucât nu se poate stabili elementul patrimonial a cărui evidenţă o ţine şi, totodată, contul nu ar putea îndeplini funcţia contabilă corespunzătoare.

Titlurile conturilor sunt însoţite şi de simbolurile cifrice corespunzătoare. Exemplu: 101 *Capital*, 212 *Construcţii*, 371 *Mărfuri*, 401 *Furnizori*, 411 *Clienţi*, 121 *Profit şi pierdere* etc. Simbolurile derivă din poziţia pe care o ocupă contul respectiv în structura planului de conturi. Acestea facilitează identificarea conturilor şi, respectiv, activitatea practică de contabilitate, atât în sistemul manual, cât şi în cel informatic. În ţara noastră, titlul şi simbolul conturilor se stabilesc în mod unitar, prin planul de conturi general elaborat pe întreaga economie. Cu toate acestea, conturile se pot dezvolta şi aplica în funcţie de specificul activităţii şi de nevoile concrete de informare ale întreprinderilor.

2) **Debitul şi creditul contului** reprezintă denumirile celor două părţi opuse ale acestuia ce permit separarea celor două tipuri de modificări (creşteri şi micşorări), pe care le determină operaţiile economice şi financiare ce se înregistrează cu ajutorul conturilor.

Convenţional, s-a stabilit ca partea stângă a contului să poarte denumirea de **debit**, iar partea dreaptă, de **credit**. Sumele trecute în partea stângă a contului se numesc *debitoare*, iar cele din partea dreaptă, *creditoare*.

A debita un cont înseamnă a înregistra o sumă în partea stângă a contului. Analog, *a credita* un cont înseamnă a înregistra o sumă în partea dreaptă a contului. Acesta este singurul sens dat în contabilitate verbelor *a debita* şi *a credita.*

Semnificaţia debitului şi creditului unui cont trebuie însă înţeleasă în raport de conţinutul său economic, care determină funcţia

contabilă a contului respectiv. De aceea, nu la toate conturile debitul şi creditul au aceeaşi semnificaţie. Spre exemplu, în cazul conturilor de bunuri economice, în debit, respectiv în partea stângă a contului, se înregistrează existentul iniţial şi creşterile elementului patrimonial, iar în cazul conturilor de surse de finanţare, se înregistrează micşorările elementului patrimonial urmărit. În ceea ce priveşte creditul, respectiv în partea dreaptă a contului, situaţia se prezintă invers, în sensul că, în cazul conturilor de bunuri economice, se înregistrează scăderile, micşorările, iar în cazul celor de surse, se înregistrează existentul, creşterile (măririle).

În munca practică de contabilitate, cele două părţi opuse ale contului, debitul şi creditul, se abreviază cu **D**, respectiv **C**.

3) **Rulajul contului** reprezintă mişcarea sau totalul sumelor înregistrate într-o perioadă de gestiune în debitul sau creditul unui cont, ca urmare a măririlor şi micşorărilor determinate de tranzacţiile (evenimentele) ce se produc în volumul şi structura elementului patrimonial pentru care s-a deschis contul respectiv. Acesta este de două feluri: rulaj debitor şi rulaj creditor.

- ***Rulajul debitor*** (abreviat, de regulă, cu **RD)** reprezintă totalitatea înregistrărilor efectuate în debitul unui cont într-o perioadă de gestiune.
- ***Rulajul creditor*** (abreviat, de regulă, cu **RC**) reprezintă totalitatea înregistrărilor efectuate în creditul unui cont într-o perioadă de gestiune.

4) **Total sume**

Totalul sumelor unui cont este de două feluri:

- ***Total sume debitoare*** (abreviat, de regulă, cu **TSD**). Se obţine prin adunarea tuturor sumelor înregistrate în debitul contului.
- ***Total sume creditoare*** *(*abreviat, de regulă, cu **TSC*)*.** Se obţine prin adunarea tuturor sumelor înregistrate în creditul contului. Totalul sumelor cuprinde existentul iniţial şi rulajul elementului patrimonial urmărit cu ajutorul contului.

5) **Soldul contului** exprimă existentul valoric la un moment dat al elementului patrimonial urmărit cu ajutorul contului respectiv.

Soldul contului se stabileşte ca diferenţă între totalul sumelor debitoare şi totalul sumelor creditoare, preluând semnul totalului mai mare.

Astfel:

- Dacă totalul sumelor debitoare este mai mare decât totalul sumelor creditoare, contul prezintă sold debitor (**SD**).
- În situaţia inversă, când totalul sumelor creditoare este mai mare decât totalul sumelor debitoare, contul prezintă sold creditor (**SC**).
- Atunci când totalul sumelor debitoare este egal cu totalul sumelor creditoare, soldul acestuia este zero, deci, contul nu mai prezintă sold şi poartă denumirea de **cont soldat sau balansat**.

Prin urmare, soldul contului se stabileşte pe baza relaţiilor:

1. **TSD – TSC = SD, când TSD> TSC**
2. **TSC – TSD = SC, când TSC > TSD**
3. **TSD – TSC = 0, când TSD = TSC**

Soldul stabilit în ultima zi a perioadei de gestiune se numeşte **sold final (Sf)** şi apare ca **sold iniţial (Si)** la începutul perioadei de gestiune următoare.

La sfârşitul exerciţiului financiar, cu ocazia întocmirii lucrărilor contabile de sinteză, conturile se închid. Aceasta presupune trecerea soldului lor final în partea opusă aceleia din care a provenit, adică în partea cu totalul sumelor mai mic, astfel încât, adunat la acest total, cele două părţi ale contului să se afle în echilibru. Astfel, contul care are sold final debitor (**Sfd**) se închide prin trecerea acestuia în credit, unde se adună la totalul sumelor creditoare, iar rezultatul trebuie să fie egal cu totalul sumelor debitoare. Contul care are sold final creditor (**Sfc**) se închide prin trecerea acestuia în debit, unde se adună la totalul sumelor debitoare, rezultatul fiind egal cu totalul sumelor creditoare.

Pentru exemplificare, presupunem contul *Materii prime* cu următoarea structură:

– sold iniţial debitor: 1.000 lei;
– rulaj debitor, obţinut din intrări succesive, 2.500 lei;
– total sume debitoare: 3.500 lei;
– rulaj creditor, obţinut din ieşiri succesive, 1.500 lei;

– total sume creditoare: 1.500 lei;

– sold final debitor: 2.000 lei (adică 3.500 – 1.500 = 2.000).

Soldul final debitor, de 2.000 lei, s-a trecut, pentru închiderea contului, în creditul contului, unde, adunat cu totalul sumelor creditoare de 1.500 lei, s-a obţinut un total de 3.500 lei, cât este şi în debit.

Schematic, contul *Materii prime* închis se prezintă astfel:

Contul ***Materii prime***

D **C**

Nr. crt.	**Data**	**Explicaţia**	**Sume**	**Nr. crt.**	**Data**	**Explicaţia**	**Sume**
1.	01.I.2006	Sold iniţial	1.000	3.	06.I.2006	Cheltuieli cu materiile prime	500
2.	05.I.2006	Furnizori	500	5.	21.I.2006	Cheltuieli cu materiile prime	1.000
4.	20.I.2006	Furnizori	1.000				
6.	25.I.2006	Furnizori	1.000				
		RD	2.500			**RC**	1.500
		TSD	3.500			**TSC**	1.500
						Sfd	2.000
						TOTAL	**3.500**

Prin închiderea conturilor se respectă relaţia:

Sold iniţial + Intrări = Sold final + Ieşiri

La începutul exerciţiului financiar următor, conturile se redeschid prin înscrierea soldurilor lor finale, din perioada precedentă, în aceeaşi parte din care au provenit, ca solduri iniţiale pentru noua perioadă.

6) **Explicaţia tranzacţiilor înregistrate în cont** are drept scop cunoaşterea anumitor date în legătură cu operaţia respectivă, în vederea identificării ei cu uşurinţă, a înţelegerii sensului şi conţinutului acesteia. După forma de prezentare, distingem: explicaţie descriptivă şi explicaţie contabilă.

- ***Explicaţia descriptivă*** constă în explicarea pe scurt a operaţiei economice sau financiare cu indicarea documentului justificativ care a stat la baza operaţiei şi a datei în care a avut loc;

▪ ***Explicaţia contabilă*** constă în indicarea debitului sau creditului contului utilizat la înregistrarea operaţiei respective, precum şi a denumirii celuilalt cont corespondent ce participă la înregistrarea operaţiei, potrivit cerinţelor dublei înregistrări.

5.4. REGULI DE FUNCŢIONARE A CONTURILOR

Condiţia de bază privind înregistrarea corectă a operaţiilor, evenimentelor, tranzacţiilor în conturi o constituie cunoaşterea regulilor de funcţionare a acestora.

Pentru stabilirea regulilor de funcţionare a conturilor se ia ca punct de plecare patrimoniul, cu structurile sale de activ şi pasiv (active, datorii, capitaluri) şi cele două principii de bază ale contabilităţii: dubla reprezentare şi dubla înregistrare.

Anterior s-a arătat că activele sunt dispuse în partea stângă a patrimoniului. Astfel, activele pot fi gândite ca *părţi de stânga,* iar pasivele pot fi gândite ca *părţi de dreapta.* Poziţia opusă a celor două categorii al patrimoniului (activ şi pasiv) face ca regulile de funcţionare a celor două feluri de conturi să fie de sens opus.

Pentru demonstrarea regulilor de funcţionare ale conturilor se porneşte de la o situaţie iniţială a patrimoniului (la începutul anului), pe baza căreia, potrivit celor menţionate mai sus, pentru fiecare element se deschide câte un cont în contabilitatea curentă.

În schema combinată care urmează se prezintă atât deschiderea conturilor, cât şi înregistrarea tranzacţiilor, închiderea conturilor şi prezentarea situaţiei patrimoniale la sfârşitul perioadei de gestiune, adică întregul ciclu informaţional contabil.

2) **Conturile de activ se mai debitează cu majorările, creşterile elementelor patrimoniale de activ, iar conturile de pasiv se mai creditează cu majorările, creşterile elementelor patrimoniale de pasiv.**

Pentru a demonstra modul cum se înregistrează micşorările elementelor de activ şi de pasiv, presupunem **următorul exemplu**:

Se plătesc, din disponibilul existent în cont la bancă, obligaţiile faţă de furnizori, în valoare de 800 lei.

Operaţia determină, pe de o parte, o scădere de activ la elementul *Disponibil la bănci în lei*, care reprezintă micşorarea disponibilităţilor existente în cont la bancă cu 800 lei, iar pe de altă parte, concomitent şi cu aceeaşi sumă, o scădere de pasiv la elementul patrimonial *Furnizori*, care reprezintă micşorarea obligaţiei întreprinderii faţă de furnizorii săi.

Pentru înregistrarea acestei operaţii economice se utilizează conturile *Disponibil la bănci în lei* şi, respectiv, *Furnizori*.

Înregistrarea scăderii de activ de 800 lei se face în creditul contului de activ *Disponibil la bănci în lei*, adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul iniţial şi creşterile (debit); înregistrarea diminuării de pasiv, tot în valoare de 800 lei, se va face în debitul contului de pasiv *Furnizori*, adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul iniţial şi creşterile (credit).

Ca şi în cazul primului exemplu, debitarea şi creditarea conturilor respective se operează în conturile deschise anterior.

Din acest exemplu, deducem cea de-a treia regulă de funcţionare a conturilor:

3) **Conturile de activ se creditează cu micşorările, diminuările elementelor patrimoniale de activ, iar conturile de pasiv se debitează cu micşorările, diminuările elementelor patrimoniale de pasiv**.

După înregistrarea exemplelor de tranzacţii de mai sus, precum şi a altor tranzacţii care ar mai putea avea loc în cursul lunii, se poate stabili soldul final al conturilor, ca diferenţă între totalul sumelor debitoare şi totalul sumelor creditoare. Acesta va putea fi debitor, pentru contul de activ *Conturi la bănci în lei*, şi creditor, pentru conturile *Credite bancare pe termen scurt* şi *Furnizori*.

În activitatea practică însă, totalul sumelor debitoare şi totalul sumelor creditoare pot fi şi egale, ceea ce înseamnă că acele conturi nu prezintă sold final. De asemenea, totalul ieşirilor (micşorărilor) nu poate fi mai mare decât existentul iniţial şi creşterile (intrările), întrucât nu se poate diminua ceva mai mult decât există.

Pe baza celor mai sus menţionate, se poate deduce cea de-a patra regulă de funcţionare a conturilor, şi anume:

4) **Conturile de activ prezintă întotdeauna sold final debitor sau sunt soldate, iar conturile de pasiv prezintă întotdeauna sold final creditor sau sunt soldate.**

Dacă avem în vedere împărţirea conturilor în conturi de activ şi conturi de pasiv, cele patru reguli de funcţionare a conturilor pot fi reduse la numai două, şi anume:

I. **Conturile de activ încep să funcţioneze prin a se debita, şi se debitează cu existentul iniţial şi cu creşterile (majorările, intrările) elementelor patrimoniale de activ, se creditează cu micşorările (diminuările, ieşirile) de activ şi prezintă sold final debitor sau sunt soldate.**

II. **Conturile de pasiv încep să funcţioneze prin a se credita, şi se creditează cu existentul iniţial de pasiv şi cu creşterile (majorările, intrările) de activ, se debitează cu micşorările (diminuările, ieşirile) de pasiv şi prezintă sold final creditor sau sunt soldate.**

Aşa cum se poate observa, conţinutul economic diametral opus al conturilor de activ şi de pasiv determină şi caracterul opus al regulilor de funcţionare.

Schematic, regulile de funcţionare a conturilor se prezintă astfel:

Conturi de activ

D	**C**
Existentul de activ	
Majorări de activ	Micşorări de activ
	Sold final debitor

Conturi de pasiv

D	**C**
	Existentul de pasiv
Micşorări de pasiv	Majorări de pasiv
Sold final creditor	

Având în vedere soldul pe care îl prezintă la un moment dat, conturile sunt de două feluri: conturi monofuncţionale şi conturi bifuncţionale.

▪ ***Conturile monofuncţionale*** sunt acelea care, la sfârşitul perioadei de gestiune, prezintă un singur fel de sold, fie numai debitor, fie numai creditor. Acestea funcţionează, deci, fie numai după regula de funcţionare a conturilor de activ, fie numai după regula de

funcţionare a conturilor de pasiv. Ele sunt, deci, întotdeauna, numai conturi de activ sau numai conturi de pasiv.

- ***Conturile bifuncţionale*** sunt acele conturi care pot prezenta, la un moment dat, fie sold debitor, fie sold creditor. Acestea funcţionează în anumite cazuri după regula de funcţionare a conturilor de activ, iar în altele, după aceea a conturilor de pasiv. Deci, aceste conturi nu au întotdeauna acelaşi fel de sold (adică numai debitor sau numai creditor), ci oscilează de la o perioadă la alta, având uneori caracterul de conturi de activ, alteori caracterul de conturi de pasiv. Totuşi, acest gen de conturi nu formează o a treia grupă de conturi, cu ocazia întocmirii bilanţului contabil, ci, după soldul pe care îl prezintă la sfârşitul perioadei de gestiune, ele se încadrează în categoria conturilor de activ, dacă prezintă sold final debitor, sau a celor de pasiv, dacă prezintă sold final creditor.

5.5. **CLASIFICAREA CONTURILOR**

Clasificarea conturilor constă în sistematizarea conturilor, potrivit caracteristicilor comune şi specifice ale acestora, prin încadrarea lor în clase, grupe şi subgrupe de conturi, după anumite criterii, cu scopul de a realiza o ordine în mulţimea conturilor folosite de contabilitatea curentă.

Aceasta prezintă o importanţă deosebită, deoarece:

– oferă posibilitatea studierii sistematice şi generalizate a conturilor, asigurând legăturile reciproce dintre ele;

– permite asimilarea cu uşurinţă a conţinutului economic şi a funcţiei contabile a conturilor;

– ajută la înţelegerea structurii planului de conturi;

– constituie un mijloc eficient de cunoaştere a obiectului de studiu al contabilităţii.

Clasificarea conturilor poate fi realizată după mai multe criterii, fiecare dintre acestea caracterizând sistemul conturilor dintr-un anumit punct de vedere. Astfel, criteriile după care se clasifică conturile sunt următoarele: conţinutul economic al contului; funcţia contabilă; sfera de cuprindere; finalitatea informaţiilor pe care le furnizează.

1) **După conţinutul economic al contului,** distingem: conturi de mijloace economice, conturi de surse de finanţare, conturi de procese şi conturi de rezultate.

Din acest punct de vedere, conturile se împart în următoarele clase:

– clasa conturilor mijloacelor economice;

– clasa conturilor surselor de finanţare;

– clasa conturilor proceselor economice;

– clasa conturilor în afara bilanţului.

Aceste clase de conturi pun în evidenţă, prin conţinutul lor, toate componentele obiectului contabilităţii.

2) **După funcţia contabilă,** conturile se împart în două clase:

– clasa conturilor de activ;

– clasa conturilor de pasiv.

Clasificarea după acest criteriu este considerată a fi cea mai cuprinzătoare clasificare, permiţând încadrarea tuturor conturilor în conturi de activ şi conturi de pasiv. Această împărţire decurge din cele două părţi opuse ale bilanţului (activ şi pasiv), cu excepţia conturilor în afara bilanţului.

3) **După sfera de cuprindere,** se disting două clase de conturi:

– clasa conturilor sintetice;

– clasa conturilor analitice.

În funcţie de etalonul de evidenţă folosit, clasa conturilor analitice se împarte, la rândul ei, în două grupe:

– grupa conturilor analitice valorice;

– grupa conturilor analitice cantitativ-valorice.

4) **Din punct de vedere al finalităţii informaţiilor pe care le furnizează,** conturile se împart în două clase:

– clasa conturilor de gestiune externă. Aceasta cuprinde toate conturile care furnizează informaţiile din bilanţ;

– clasa conturilor de gestiune internă, ce cuprinde conturile care furnizează informaţiile pentru întocmirea contului de rezultate (conturile de venituri şi cheltuieli).

Pornind de la aceste criterii de clasificare, conturile se împart în clase, grupe şi subgrupe, menţinând în cadrul fiecărei subdiviziuni

acelaşi criteriu care permite o delimitare strictă a conturilor respective pe subdiviziunile clasificării.

Schema simplificată de clasificare a conturilor se prezintă astfel:

Clasa	Grupa	Subgrupa		Conturi sintetice	Funcţia contabilă
0	1	2		3	4
1. Conturi de bilanţ	1.1. Conturi de active imobilizate	A. După criteriul conţinutului economico-financiar			
		1.1.1. Conturi de imobilizări necorporale		201 „Cheltuieli de constituire” 203 „Cheltuieli de dezvoltare” 205 „Concesiuni, brevete şi alte drepturi” 207 „Fond comercial” 233 „Imobilizări necorporale în curs” 234 „Avansuri acordate pentru imobilizări necorporale”	A A A A A A
		1.1.2. Conturi de imobilizări corporale		211 „Terenuri şi amenajări de terenuri” 213 „Instalaţii tehnice, mijloace de transport şi plantaţii” 214 „Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie” 231 „Imobilizări corporale în curs” 232 „Avansuri acordate pentru imobilizări corporale”	A A A A A
		1.1.3. Conturi de imobilizări financiare		261 „Titluri de participare deţinute la filialele din cadrul grupului” 262 „Titluri de participare deţinute la filialele din afara grupului” 263 „Imobilizări financiare sub formă de interese de participare”	A A A
				264 „Titluri puse în echivalenţă” 265 „Alte titluri imobilizate” 267 „Creanţe imobilizate” 269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”	A A A A

	1.2. Conturi de active circulante	1.2.1. Conturi de stocuri	301 „Materii prime” 302 „Materiale consumabile” 331 „Produse în curs de execuţie” 332 „Lucrări şi servicii în curs de execuţie” 341 „Semifabricate” 345 „Produse finite” 346 „Produse reziduale” 348 „Diferenţe de preţ la produse” 371 „Mărfuri”	A A A A A A A A A
		1.2.2. Conturi de creanţe	411 „Clienţi” 413 „Efecte de primit” 445 „Subvenţii” 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul” 461 „Debitori diverşi”	A A A B A
		1.2.3. Conturi de plasamente şi disponibilităţi băneşti	503 „Acţiuni” 506 „Obligaţiuni” 511 „Valori de încasat” 512 „Conturi curente la bănci”	A A A B
			531 „Casa” 541 „Acreditive”	A A
	1.3. Conturi de capitaluri proprii	–	101 „Capital ” 104 „Prime de capital” 105 „Rezerve din reevaluare” 106 „Rezerve” 117 „Rezultatul reportat” 121 „Rezultatul exerciţiului” 131 „Subvenţii pentru investiţii”	P P P P B B P
	1.4. Conturi de provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	–	151 „Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli”	P

	1.5. Conturi de datorii	–	161 „Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni” 162 „Credite bancare pe termen lung ” 164 „Datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate” 168 „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate” 401 „Furnizori” 403 „Efecte de plătit” 404 „Furnizori de imobilizări” 421 „Personal – salarii datorate” 431 „Asigurări sociale” 437 „Ajutor de şomaj” 441 „Impozitul pe profit” 444 „Impozitul pe salarii” 462 „Creditori diverşi”	P P P P P P P P P P P P P
	1.6. Conturi de regularizare	–	471 „Cheltuieli înregistrate în avans” 472 „Venituri înregistrate în avans” 169 „Prime privind rambursarea obligaţiunilor”	A P P
	1.7. Conturi rectificative	1.7.1. Conturi rectificative privind activele imobilizate	280 „Amortizări privind imobilizările necorporale” 281 „Amortizări privind imobilizările corporale”	P P
			290 „Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale” 291 „Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale” 293 „Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs” 296 „Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare”	P P P P

		1.7.2. Conturi rectificative privind activele circulante	391 „Provizioane pentru deprecierea materiilor prime” 392 „Provizioane pentru deprecierea materialelor” 393 „Provizioane pentru deprecierea producţiei în curs de execuţie” 394 „Provizioane pentru deprecierea produselor” 397 „Provizioane pentru deprecierea mărfurilor” 491 „Provizioane pentru deprecierea creanţelor-clienţi” 496 „Provizioane pentru deprecierea creanţelor-debitori diverşi” 590 „Provizioane pentru depre–cierea titlurilor de plasament”	P P P P P P P P
2. Conturi de rezultate (procese)	2.1. Conturi de cheltuieli	2.1.1. Conturi de cheltuieli de exploatare	601 „Cheltuieli cu materiile prime” 602 „Cheltuieli cu materialele consumabile” 605 „Cheltuieli privind energia şi apa ” 607 „Cheltuieli privind mărfurile” 608 „Cheltuieli privind ambalajele” 611 „Cheltuieli cu întreţinerea şi reparaţiile” 612 „Cheltuieli cu redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii” 613 „Cheltuieli cu primele de asigurare” 614 „Cheltuieli cu studiile şi cercetările”	A A A A A A A A A

			621 „Cheltuieli cu colaboratorii” 622 „Cheltuieli cu onorariile și comisioanele” 623 „Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate” 624 „Cheltuieli cu transportul de bunuri și persoane” 625 „Cheltuieli cu deplasări, detașări și transferări” 626 „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații” 627 „Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate 628 „Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți” 635 „Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți” 641 „Cheltuieli cu salariile personalului” 645 „Cheltuieli privind asigu-rările și protecția socială” 654 „Pierderi din creanțe și debitori diverși” 658 „Alte cheltuieli de exploatare” 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”	A A A A A A A A A A A A A A
		2.1.2. Conturi de cheltuieli financiare	665 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar” 666 „Cheltuieli privind dobânzile” 667 „Cheltuieli privind sconturile acordate” 686 „Cheltuieli financiare privind amortizările și provizioanele” 688 „Cheltuieli din ajustarea la inflație”	A A A A A
		2.1.3. Conturi de cheltuieli extraordinare	671 „Cheltuieli privind calami-tățile și alte evenimente extraordinare”	A

	2.2.Conturi de venituri	2.2.1. Conturi de venituri din exploatare	701 „Venituri din vânzarea produselor finite” 702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor” 703 „Venituri din vânzarea produselor reziduale” 704 „Venituri din lucrări executate şi servicii prestate” 705 „Venituri din studii şi cercetări” 706 „Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune, chirii” 707 „Venituri din vânzarea mărfurilor” 708 „Venituri din activităţi diverse” 711 „Variaţia stocurilor” 721 „Venituri din producţia de imobilizări necorporale” 722 „Venituri din producţia de imobilizări corporale” 741 „Venituri din subvenţii de exploatare” 754 „Venituri din creanţe reactivate şi debitori diverşi” 758 „Alte venituri din exploatare” 781 „Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare”	P P P P P P P P P P P P P P P
		2.2.2. Conturi de venituri financiare	761 „Venituri din imobilizări financiare” 762 „Venituri din investiţii financiare pe termen scurt” 763 „Venituri din creanţe imobilizate” 764 „Venituri din creanţe financiare cedate” 765 „Venituri din diferenţe de curs valutar” 766 „Venituri din dobânzi” 767 „Venituri din sconturi obţinute” 786 „Venituri financiare din provizioane” 788 „Venituri financiare din ajustarea la inflaţie”	P P P P P P P P P

		2.2.3. Conturi de venituri extraordinare	771 „Venituri din subvenţii pentru extraordinare şi altele similare”	P
3. Conturi speciale	3.1. Conturi în afara bilanţului	–	801 „Angajamente acordate” 802 „Angajamente primite” 8031 „Mijloace luate cu chirie” 8032 „Valori materiale primite spre prelucrare sau reparare” 8033 „Valori materiale primite în păstrare sau custodie” 8034 „Debitori scoşi din activ urmăriţi în continuare” 8035 „Debitori din amenzi şi penalităţi pretinse” 8036 „Redevenţe, locaţii de gestiune, chirii şi datorii asimilate” 8037 „Efecte scontate neajunse la scadenţă” 8038 „Alte valori în afara bilanţului”	
4. Conturi de gestiune	4.1. Conturi de decontări interne	–	901 „Decontări interne privind cheltuielile” 902 „Decontări interne privind producţia obţinută” 903 „Decontări interne privind diferenţele de preţ”	B B A
	4.2. Conturi de calculaţie	–	921 „Cheltuielile activităţii de bază” 922 „Cheltuielile activităţilor auxiliare” 923 „Cheltuieli indirecte de producţie” 924 „Cheltuieli generale de administraţie” 925 „Cheltuieli de desfacere”	A A A A A
	4.3. Conturi privind producţia obţinută	–	931 „Costul producţiei obţinute” 933 „Costul producţiei în curs de execuţie”	A A
1. Conturi de activ	B. *După criteriul funcţiei contabile*			
2. Conturi de pasiv	Conturile menţionate			

3. Conturi de activ-pasiv sau bifuncţi-onale			
1. Conturi sintetice	C. *După criteriul sferei de cuprindere* Conturile menţionate mai sus		
2. Conturi analitice	2.1. Conturi analitice valorice		
	2.2. Conturi analitice cantitativ valorice		

5.6. PLANUL DE CONTURI GENERAL

Planul de conturi general reprezintă matricea întregului sistem de conturi, în cadrul căreia fiecare cont este delimitat printr-o denumire şi un simbol cifric, fiind încadrat într-o clasă şi grupă, în raport cu un anumit criteriu de clasificare.

În acelaşi timp, prin planul de conturi se definesc, pentru fiecare cont sintetic, conţinutul economic, funcţia contabilă şi corespondenţa cu alte conturi.

Planul de conturi asigură uniformitatea şi unitatea de conţinut, funcţie, denumire şi simbolizare a conturilor şi facilitează procesul de culegere, prelucrare şi transmitere a datelor după criterii unitare.

În cadrul planului de conturi, conturile sunt clasificate şi ierarhizate, conform criteriului bilanţier şi celui funcţional sau procesual.

Criteriul bilanţier presupune clasificarea şi ierarhizarea conturilor în raport cu structurile de activ şi pasiv, cheltuieli şi venituri.

Criteriul funcţional sau procesual presupune ordonarea claselor, grupelor şi conturilor în raport cu fluxul normal al valorilor în cadrul fazelor circuitului economic (exemplu: constituirea capitalului, aprovizionarea, producţia, desfacerea şi repartiţia rezultatului).

Codificarea sau simbolizarea cifrică a conturilor are la bază sistemul zecimal de codificare, potrivit căruia conturile folosite într-un sector de activitate al economiei naţionale se împart în nouă clase, fiecare clasă poate cuprinde maximum 9 grupe de conturi, fiecare

grupă poate cuprinde 9 conturi sintetice de gradul I, fiecare cont sintetic de gradul I se poate desfăşura pe 9 conturi sintetice de gradul II sau subconturi, fiecare cont sintetic de gradul II se poate desfăşura pe 9 conturi de gradul III etc., în funcţie de necesităţile de detaliere a informaţiilor furnizate de conturi.

Clasele de conturi sunt simbolizate cu o singură cifră, de la 0 la 9. Planul de conturi cuprinde 9 clase, astfel:

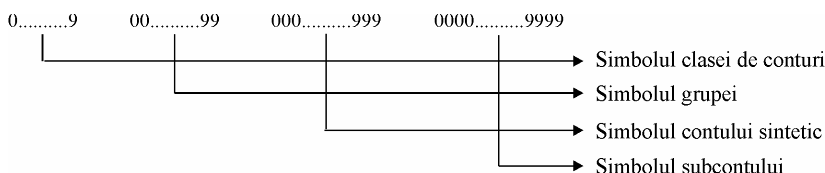
Clasa 1 – Conturi de capitaluri
Clasa 2 – Conturi de active imobilizate
Clasa 3 – Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie
Clasa 4 – Conturi de terţi
Clasa 5 – Conturi de trezorerie
Clasa 6 – Conturi de cheltuieli
Clasa 7 – Conturi de venituri
Clasa 8 – Conturi speciale
Clasa 9 – Conturi de gestiune

Grupele de conturi din cadrul fiecărei clase sunt simbolizate cu două cifre: prima cifră reprezintă simbolul clasei, iar a doua, simbolul grupei.

Conturile sintetice sunt simbolizate cu trei cifre, primele două cifre reprezentând simbolul grupei şi a treia cifră reprezentând simbolul contului sintetic de gradul I.

Subconturile sunt simbolizate cu patru cifre, primele 3 cifre reprezentând simbolul contului sintetic, iar a patra cifră reprezentând simbolul subcontului.

Schema de simbolizare a conturilor se prezintă astfel:

Astfel, conturile care fac parte din aceeaşi clasă sunt recunoscute după cifra iniţială, grupele sunt recunoscute prin a doua cifră a simbolului, conturile sintetice după cifra a treia, iar subconturile după a patra cifră a simbolului.

De exemplu, clasa conturilor de capitaluri a primit simbolul 1. Prima grupă din clasa 1 a primit simbolul 0, prin urmare grupa 10 a fost denumită ***Capital şi rezerve***. Primul cont sintetic a primit simbolul 1, prin urmare contul 101 a fost numit ***Capital***. Primul subcont (cont sintetic de gradul doi) a primit simbolul 1, prin urmare subcontul 1011 a fost numit ***Capital subscris nevărsat***. Astfel, identificarea contului sintetic de gradul doi, *Capital subscris nevărsat,* se va face prin următorul cod şi următoarea denumire: **1011** ***Capital subscris nevărsat***.

5.7. DUBLA ÎNREGISTRARE ŞI CORESPONDENŢA CONTURILOR

După cum s-a menţionat, operaţiile economice şi financiare, consemnate în momentul efectuării lor în documente justificative, produc modificări în structura elementelor existente la un moment dat în patrimoniu.

Întrucât elementelor patrimoniale le corespund în contabilitatea curentă conturile, aceasta înseamnă că reflectarea operaţiilor respective în contabilitatea curentă se va face cu ajutorul a cel puţin două conturi, fie de activ, fie de pasiv, fie unul de activ şi celălalt de pasiv. Deci, orice tranzacţie ce provoacă o dublă modificare în patrimoniu se va reflecta în contabilitatea curentă printr-o dublă înregistrare în conturi, concomitent şi cu aceeaşi sumă.

Rezultă că ***dubla înregistrare constă în înregistrarea concomitentă şi cu aceeaşi sumă a unei operaţii economice sau financiare în două conturi, şi anume, în debitul unui cont şi în creditul altui cont.***

Exemplu:

5121	=	519	1.000 lei
Conturi la bănci în lei		*Credite bancare pe termen scurt*	

Înregistrarea tuturor tranzacţiilor în contabilitatea curentă, pe baza dublei înregistrări, determină o legătură strânsă între conturile utilizate de aceasta, reunindu-le pe toate într-un sistem coerent, creându-se posibilitatea reflectării integrale şi ca un tot unitar a obiectului său de studiu.

De asemenea, reflectarea tuturor acestor tranzacţii în conturi, pe baza dublei înregistrări, oferă posibilitatea verificării exactităţii înregistrărilor efectuate, cu ajutorul balanţei de verificare.

Dubla înregistrare în conturi a tranzacţiilor reprezintă o trăsătură esenţială a metodei contabilităţii şi nu se mai regăseşte la alte discipline ale sistemului informaţional economic.

Legătura reciprocă dintre debitul unui cont şi creditul altui cont, stabilită cu ocazia înregistrării tranzacţiilor în contabilitatea curentă, pe baza dublei înregistrări, poartă denumirea de corespondenţa conturilor.

Conturile între care se stabileşte o astfel de legătură se numesc ***conturi corespondente.***

În exemplul evocat anterior, contul *Disponibil la bănci în lei* este corespondentul contului *Credite bancare pe termen scurt*.

5.8. ANALIZA CONTABILĂ A TRANZACŢIILOR. FORMULA ŞI ARTICOLUL CONTABIL

În general, analiza reprezintă o metodă de cercetare a unui întreg, a unui fenomen, prin descompunerea acestuia în părţile sale componente şi prin examinarea sistematică a fiecăreia în parte.

Analiza, după cum am văzut, reprezintă unul din procedeele metodei contabilităţii, comun şi altor discipline ştiinţifice. Contabilitatea foloseşte acest procedeu în cercetarea obiectului său de studiu, la înregistrarea în conturi a tranzacţiilor, evenimentelor, operaţiilor economice sau financiare. Acest gen de analiză, utilizat de contabilitate, îl putem numi analiză contabilă.

Analiza contabilă reprezintă un proces logic de cercetare a fiecărei tranzacţii în parte, în vederea înregistrării corecte a acestora în contabilitate.

Altfel spus, analiza contabilă are drept scop stabilirea corectă a conturilor corespondente în care urmează să se încadreze tranzacţia supusă analizei, precum şi partea acestora (debit sau credit) în care urmează să se înregistreze tranzacţia în cauză.

Analiza contabilă constă în cercetarea, pe bază de documente, a fiecărei tranzacţii în parte, prin descompunerea ei în elementele

componente, în scopul stabilirii conturilor corespondente şi a părţii acestora – debit sau credit – în care urmează să se înregistreze tranzacţia respectivă, concomitent şi cu aceeaşi sumă.

Analiza contabilă presupune parcurgerea următoarelor **etape**:

1) ***Stabilirea naturii*** şi, respectiv, a conţinutului tranzacţiei supuse analizei. Aceasta înseamnă a răspunde la anumite întrebări, cum ar fi: Ce se înţelege prin tranzacţia în cauză? La ce se referă ea (aprovizionare, plată, încasare, consum etc.)?

2) ***Determinarea modificărilor*** pe care le produce respectiva tranzacţie în structura elementelor patrimoniale, precum şi determinarea sensurilor acestor modificări (creşteri sau micşorări de activ sau de pasiv).

3) ***Stabilirea, pe baza elementelor patrimoniale modificate***, a conturilor corespondente în care urmează să se înregistreze tranzacţia analizată.

4) ***Aplicarea regulilor de funcţionare a conturilor***, în vederea stabilirii părţii conturilor corespondente – debit sau credit – în care urmează să se înregistreze tranzacţia analizată, adică stabilirea formulei contabile.

Rezultă că *scopul final al analizei contabile a fiecărei operaţii economice sau financiare îl constituie stabilirea corectă, raţională a formulei contabile.*

Exemplu:

Întreprinderea restituie un credit pe termen scurt în sumă de 3.000.000 lei, din disponibilul existent în cont la bancă.

Parcurgând etapele analizei contabile a acestei, tranzacţii, rezultă următoarele:

1) **natura tranzacţiei** reprezintă restituirea unui credit pe termen scurt primit de la bancă;

2) tranzacţia produce **modificări în ambele părţi ale patrimoniului**:

- scădere în activ la elementul *Disponibil la bănci în lei,* care reprezintă o micşorare a disponibilului existent în contul întreprinderii la bancă în sumă de 3.000 lei şi, concomitent şi cu aceeaşi sumă,
- o micşorare în pasiv la elementul *Credite bancare pe termen scurt*, care reprezintă o micşorare a obligaţiilor întreprinderii faţă de bancă privind creditele pe termen scurt acordate;

3) **conturile corespondente**, în care urmează să se înregistreze tranzacţia analizată, vor fi:

- pentru micşorarea de activ, contul de activ *Disponibil la bănci în lei*;
- pentru micşorarea de pasiv, contul *Credite bancare pe termen scurt;*

4) conform **regulilor de funcţionare a conturilor**, contul *Disponibil la bănci în lei*, fiind de activ şi având de înregistrat o scădere de activ, se va credita cu 3.000 lei, iar contul *Credite bancare pe termen scurt*, fiind de pasiv şi având de înregistrat o scădere de pasiv, se va debita cu 3.000 lei.

Prin urmare, potrivit particularităţii dublei înregistrări, se stabileşte corespondenţa între debitul contului *Credite bancare pe termen scurt* şi creditul contului *Conturi la bănci în lei*, care se concretizează în următoarea **formulă contabilă**:

Credite bancare pe termen scurt	=	*Conturi la bănci în lei*	3.000 lei

Parcurgând etapele analizei contabile pentru tranzacţia de mai sus, am ajuns să stabilim corect formula contabilă şi astfel să o putem defini.

Formula contabilă reprezintă modalitatea de prezentare a unei operaţii economice sau financiare prin încadrarea acesteia în debitul unui cont şi în creditul altui cont, sub formă de egalitate valorică.

Aceasta este formată din următoarele **părţi componente**:

- denumirea contului corespondent debitor;
- denumirea contului corespondent creditor;
- suma care face obiectul înregistrării;
- semnul =, care arată interdependenţa şi corelaţia reciprocă dintre conturile corespondente;

- semnul **%,** utilizat în înţelesul de **următoarele**, atunci când în formula contabilă intră în corespondenţă mai mult de două conturi.

În formula contabilă, contul care se debitează se aşază în stânga semnului egalităţii, deoarece debitul este partea stângă a unui cont, iar contul care se creditează se aşază în partea dreaptă a semnului egalităţii, deoarece creditul este partea dreaptă a unui cont.

Pentru reflectarea cronologică a tranzacţiilor în conturi, pe baza dublei înregistrări, se utilizează articolul contabil. Acesta se obţine prin adăugarea la elementele formulei contabile a explicaţiei descriptive a tranzacţiei în cauză, a documentului justificativ care atestă înfăptuirea ei, precum şi a datei când operaţia a avut loc.

Astfel, **articolul contabil** pentru formula contabilă menţionată mai sus se prezintă astfel:

---

27 septembrie 2003

Credite bancare pe termen scurt = Disponibil la bănci în lei 3.000

Restituit creditul bancar pe termen scurt, conform Extrasului de cont nr........

Înregistrarea tranzacţiilor consemnate în documente, în ordinea în care acestea au avut loc, sub formă de articole contabile, se numeşte **înregistrare cronologică.** În practică, această înregistrare se realizează cu ajutorul documentului de contabilitate denumit **Registrul – jurnal**.

După înregistrarea cronologică, operaţiile economice sau financiare sunt grupate pe conturi distincte, după natura lor, şi se **înregistrează sistematic** în documentul de contabilitate denumit registrul **Cartea-mare**.

5.9. **TIPURI DE FORMULE CONTABILE**

A. **În raport cu numărul conturilor corespondente** din care este formată, formula contabilă poate fi de două feluri: simplă şi compusă.

A1. ***Formula contabilă simplă*** este aceea în care corespondenţa se stabileşte între un singur cont debitor şi un singur cont creditor şi este specifică acelor operaţii economice şi financiare care modifică, concomitent, numai două elemente patrimoniale. Modelul este de forma:

Cont debitor = Cont creditor   Suma

Când se analizează o tranzacţie, chiar şi un începător îşi dă seama că o jumătate din formula contabilă este relativ evidentă. Dacă am urmărit cu atenţie totul până acum, vom fi capabili să înregistrăm corect, raţional, ştiinţific, tranzacţiile în contabilitate, şi nu în mod intuitiv, mecanicist.

Să ne obişnuim cu mecanismul contabil urmărind câteva exemple.

Tranzacţia I. Se constituie o întreprindere cu un capital de 20.000 lei. Un număr de cinci persoane subscriu să cumpere cele 1.000 de acţiuni emise, în valoare nominală de 20.000 lei.

Pentru a înregistra tranzacţia I, efectuăm analiza contabilă astfel:

1. ***Natura tranzacţiei***: subscrierea capitalului pentru înfiinţarea întreprinderii.

2. ***Modificările patrimoniale***: recunoaştem o creştere a dreptului de creanţă al întreprinderii asupra acţionarilor, element de activ, şi, simultan, o creştere (prin constituire) a capitalului subscris nevărsat, element de pasiv. Tranzacţia supusă analizei se încadrează astfel în modificarea patrimonială de tipul:

A + x = P + x

↓	↓
20.000	20.000
Acţionari	Capital subscris

3. ***Conturi corespondente***: pentru elementele patrimoniale modificate sunt destinate conturile: 456 *Decontări cu asociaţii privind capitalul* şi 1011 *Capital subscris nevărsat*.

• 456 *Decontări cu asociaţii privind capitalul*, cont bifuncţional, cu funcţie contabilă de activ, în cazul nostru (deoarece urmăreşte o creanţă) având de înregistrat o creştere, se debitează;

• 1011 *Capital subscris nevărsat*, cont de pasiv, având de înregistrat o creştere, se creditează.

4. ***Formula contabilă***: să ne reamintim elementele structurale şi nu ne rămâne decât să întocmim formula contabilă. Aceasta va fi:

456	=	1011	20.000 lei
Decontări cu asociaţii privind capitalul		*Capital subscris nevărsat*	

Tranzacţia II. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime de la un furnizor, în valoare de 1.000 lei.

1. ***Natura tranzacţiei***: aprovizionare cu materii prime de la un furnizor.

2. ***Modificările patrimoniale***: recunoaştem o creştere a valorii materiilor prime din cadrul întreprinderii, element de activ, şi, simultan, o creştere (a datoriei faţă de furnizor, element de pasiv. Tranzacţia supusă analizei se încadrează în modificarea patrimonială de tipul:

$$\mathbf{A + x = P + X}$$

x ↓ 1.000 Materii prime

X ↓ 1.000 Furnizori

3. ***Conturi corespondente***: pentru elementele patrimoniale modificate sunt destinate conturile: 301 *Materii prime* şi 401 *Furnizori.*

• contul 301 *Materii prime*, cu funcţie contabilă de activ, având de înregistrat o creştere, se debitează;

• 401 *Furnizori*, cont de pasiv, având de înregistrat o creştere, se creditează.

4. ***Formula contabilă***: să ne reamintim elementele structurale şi nu ne rămâne decât să întocmim formula contabilă. Aceasta va fi:

301	=	401	1.000 lei
Materii prime		*Furnizori*	

Tranzacţia III. Întreprinderea achită, în numerar, datoria faţă de furnizor, în valoare de 1.000 lei.

Pentru a înregistra tranzacţia III, efectuăm analiza contabilă astfel:

1. ***Natura tranzacţiei***: plată furnizor în numerar.

2. ***Modificările patrimoniale***: recunoaştem o scădere a datoriei faţă de furnizor, element de pasiv, şi, simultan, o diminuare a numeralului din casierie, element de activ. Dacă am urmărit totul până acum, vom observa că tranzacţia supusă analizei se încadrează în modificarea patrimonială de tipul:

$$\mathbf{A} - \underset{\substack{1.000 \\ \text{Numerar}}}{\underset{\downarrow}{\mathbf{x}}} = \mathbf{P} - \underset{\substack{1.000 \\ \text{Furnizori}}}{\underset{\downarrow}{\mathbf{x}}}$$

3. ***Conturi corespondente***: pentru elementele patrimoniale modificate sunt destinate conturile: 5311 *Casa în lei* şi 401 *Furnizori*.

- 5311 *Casa în lei*, cu funcţie contabilă de activ, având de înregistrat o scădere, se creditează;
- 401 *Furnizori*, cont de pasiv, având de înregistrat o scădere, se debitează.

4. ***Formula contabilă***: să ne reamintim elementele structurale şi nu ne rămâne decât să întocmim formula contabilă. Aceasta va fi:

401 *Furnizori*	=	5311 *Casa în lei*	1.000 lei

Tranzacţia IV. Întreprinderea majorează capitalul cu suma de 3.000 lei, prin încorporarea de rezerve.

Pentru a înregistra tranzacţia IV, efectuăm analiza contabilă astfel:

1. ***Natura tranzacţiei***: majorare capital subscris vărsat.

2. ***Modificările patrimoniale***: recunoaştem o majorare a capitalului subscris vărsat, element de pasiv, şi, simultan, o diminuare a rezervelor, element tot de pasiv. Dacă am urmărit totul până acum, vom observa că tranzacţia supusă analizei se încadrează în modificarea patrimonială de tipul:

$$\mathbf{A} = \mathbf{P} + \underset{3.000}{\underset{\downarrow}{\mathbf{x}}} - \underset{3.000}{\underset{\downarrow}{\mathbf{x}}}$$

Capital subscris vărsat   Rezerve

3. ***Conturi corespondente***: pentru elementele patrimoniale modificate sunt destinate conturile: 1012 *Capital subscris vărsat* şi 106 *Rezerve*.

- 1012 *Capital subscris vărsat*, cu funcţie contabilă de pasiv, având de înregistrat o creştere, se creditează;
- 106 *Rezerve*, cont de pasiv, având de înregistrat o scădere, se debitează.

4. ***Formula contabilă***: să ne reamintim elementele structurale şi nu ne rămâne decât să întocmim formula contabilă. Aceasta va fi:

106 *Rezerve*	=	1012 *Capital subscris vărsat*	3.000 lei

Atenţie!!! Vom prezenta o altă modalitate de deducere a formulei contabile fără a mai urma, în mod expres, etapele generale ale analizei contabile. Această modalitate presupune:

- cunoaşterea încadrării corecte a elementelor în structurile de activ (A) şi pasiv (P), respectiv în conturile prevăzute în planul de conturi general şi
- cunoaşterea regulilor de funcţionare a conturilor.

Pentru a susţine această variantă, reluăm **tranzacţia I** şi stabilim formula contabilă astfel:

- subscrierea capitalului
- 456 *Decontări cu asociaţii privind capitalul*, A +→ D
- 1011 Capital subscris nevărsat, P +→ C

456 *Decontări cu asociaţii privind capitalul*	=	1011 *Capital subscris nevărsat*	20.000 lei

Să luăm un alt exemplu:

Tranzacţia V. Acţionarii depun (varsă, aportează) suma de 20.000 lei în contul deschis la bancă, reprezentând valoarea capitalului subscris.

Analiza contabilă: această tranzacţie reprezintă scăderea creanţei întreprinderii faţă de acţionari şi, în acelaşi timp, creşterea disponibilităţilor din contul de la bancă. Stabilim formula contabilă pentru tranzacţia 2:

- vărsarea capitalului subscris
- 456 Decontări cu asociaţii privind capitalul. A – → C
- 5121 Conturi la bănci în lei, A + → D

5121	=	456	20.000 lei
Conturi la bănci în lei		*Decontări cu asociaţii privind capitalul*	

A2. ***Formula contabilă compusă*** (*specifică tranzacţiilor care modifică, concomitent, mai mult de două elemente patrimoniale*) este acea formulă în care corespondenţa se stabileşte între:

2.1. Un singur cont debitor şi mai multe conturi creditoare, sau între

2.2. Mai multe conturi debitoare şi un singur cont creditor.

2.1. *Un singur cont debitor şi două sau mai multe conturi creditoare*.

Modelul este de forma:

Cont debitor	**=**	**% Conturi creditoare**	**Suma**

Tranzacţia VI. La sfârşitul unei zile, întreprinderea a realizat încasări în numerar în sumă de 8.000 lei, astfel: a încasat creanţa de la un client în sumă de 5.000 lei şi creanţa de la un debitor în sumă de 3.000 lei.

*Analiza contabilă***:** tranzacţia produce**,** pe de o parte, creşterea numerarului din casieria întreprinderii iar pe de altă parte, scăderea creanţei atât asupra clienţilor, cât şi asupra debitorilor.

- încasări în numerar
- 5311 *Casa în lei*, A + → D
- 411 *Clienţi*, A – → C
- 461 *Debitori diverşi*, A – → C

Formula contabilă:

5311 *Casa în lei* =	%	8.000 lei
	411 *Clienţi*	5.000 lei
	461 *Debitori diverşi*	3.000 lei

2.2. *Mai multe conturi debitoare şi un singur cont creditor*

Modelul este de forma:

% Conturi debitoare	**=**	**Cont creditor**	**Suma**

Tranzacţia VII. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime şi mărfuri în valoare de 5.000 lei, respectiv 5.000 lei, conform facturii furnizorului.

Analiza contabilă: tranzacţia de aprovizionare conduce, în mod evident, la creşterea valorii stocurilor de materii prime şi mărfuri în întreprindere şi, în acelaşi timp, la creşterea datoriei întreprinderii faţă de furnizori.

Formula contabilă va fi:

- aprovizionare cu materii prime şi mărfuri
- 301 *Materii prime*, A + → D
- 371 *Mărfuri*, A + → D
- 401 *Furnizori*, P + → C

Formula contabilă:

%	=	401 *Furnizori*	13.000 lei
301 *Materii prime*			8.000 lei
371 *Mărfuri*			5.000 lei

Tranzacţia VIII. Întreprinderea plăteşte, prin cont, suma de 10.000 lei, reprezentând: 4.000 lei datoria către bugetul statului privind impozitul pe salarii, iar 6.000 lei datoria faţă de un creditor divers.

Analiza contabilă: Tranzacţia conduce, pe de o parte, la scăderea disponibilităţilor din contul de la bancă, iar pe de altă parte, la scăderea datoriilor întreprinderii faţă de stat cu impozitul pe salarii,

respectiv faţă de creditorul divers. Nu ne rămâne decât să stabilim formula contabilă pentru înregistrarea în contabilitate a tranzacţiei V.

- plată datorii prin bancă
- 5121 Conturi la bănci în lei, A – → C
- 444 Impozit pe salarii, P – → D
- 462 Creditori diverşi, P – → D

%	=	5121 *Conturi la*	10.000 lei
444 *Impozit pe salarii*		*bănci în lei*	6.000 lei
462 *Creditori diverşi*			4.000 lei

B. **În funcţie de scopul pentru care se întocmesc**, formulele contabile sunt de două feluri: de înregistrare curentă şi de stornare.

b1) ***Formulele contabile de înregistrare curentă*** sunt acele formule contabile ce se întocmesc pentru înregistrarea operaţiilor economice care au loc în mod obişnuit, curent, şi care au cea mai mare frecvenţă în practica de contabilitate. Înscrierea sumelor în cadrul acestor formule contabile se face în negru. Sumele respective se adună între ele, atât în debitul, cât şi în creditul contului.

Toate formulele contabile de mai sus au fost formule de înregistrare curentă.

b2) ***Formulele contabile de stornare*** se utilizează pentru corectarea unor erori efectuate anterior cu ocazia înregistrării în conturi a sumelor din tranzacţiile care au avut loc. Se procedează la utilizarea acestor formule contabile, deoarece înregistrările în contabilitate nu pot fi corectate prin ştergere sau tăiere.

După modul de înscriere a sumei în formulele contabile de stornare, acestea pot fi de două feluri: (i) formule contabile de stornare în negru şi (ii) formule contabile de stornare în roşu.

(i) ***Formulele contabile de tornare în negru*** constau în anularea înregistrării efectuate anterior greşit, prin inversarea conturilor corespondente din formula contabilă anterior greşită (suma se înscrie tot în negru) şi apoi întocmirea şi înregistrarea formulei contabile corecte.

Pentru exemplificare, presupunem următoarea situaţie:

Tranzacţia IX. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime în sumă de 1.000 lei, conform facturii furnizorului.

Formula contabilă a acestei tranzacţii s-a stabilit greşit, astfel:

1) 301 *Materii prime* = 462 *Creditori diverşi* 1.000 lei

Ulterior, printr-o analiză contabilă atentă, se observă că formula contabilă este incorect întocmită. Cum procedăm pentru a anula formula contabilă înregistrată eronat prin *stornarea în negru*? Vom inversa conturile corespondente din formula de mai sus, adică:

2) 462 *Creditori diverşi* = 301 *Materii prime* 1.000 lei

Se reprezintă cele două înregistrări în formă *sistematică* în conturile de mai jos, se calculează soldurile conturilor, din care rezultă că sumele înregistrate anterior au fost anulate (conturile nu mai prezintă sold).

D 301 *Materii prime*	C
(1) 1.000	
	1.000 (2)
RD 1.000	RC 1.000
TSD 1.000	TSC 1.000
	Sfd 0

D 462 *Creditori diverşi*	C
	1.000 (1)
(2) 1.000	
RD 1.000	RC 1.000
TSD 1.000	TSC 1.000
Sfc 0	

După anularea înregistrării efectuate greşit, se procedează la întocmirea formulei contabil corecte, astfel:

3) 301 *Materii prime* = 401 *Furnizori* 1.000 lei

În formă sistematică, această înregistrare se prezintă astfel:

D 301 *Materii prime*	C
(3) 1.000	

D 401 *Furnizori*	C
	1.000 (3)

(ii) ***Formulele contabile de stornare în roşu*** constau în anularea unei formule contabile efectuate anterior greşit, prin întocmirea şi înregistrarea unei noi formule contabile, similară cu cea eronată, însă cu suma înscrisă în roşu (sau în negru, dar încadrată în chenar). Înscrierea unei sume în roşu are semnificaţia, în contabilitate, a unor

valori cu semnul „minus”, având ca efect anularea sumei înscrise anterior în mod eronat.

Pentru exemplificare, se porneşte de la aceeaşi formulă contabilă efectuată anterior greşit, adică:

1) 301 *Materii prime* = 462 *Creditori diverşi* 1.000 lei

Pentru corectarea formulei contabile, se procedează la *stornarea în roşu*, astfel:

2) 301 *Materii prime* = 462 *Creditori diverşi* [1.000 lei]

Ambele formule contabile se înregistrează în formă *sistematică* în conturile deschise mai jos, iar pentru a constata dacă înregistrarea efectuată anterior greşit a fost anulată, se stabileşte soldul conturilor, care trebuie să fie zero.

D 301 *Materii prime*	C
(1) 1.000	
(2) [1.000]	
RD 0	RC 0
TSD 0	TSC 0
	Sfd 0

D 462 *Creditori diverşi*	C
	1.000 (1)
	[1.000] (2)
RD 0	RC 0
TSD 0	TSC 0
Sfc 0	

Se procedează apoi la întocmirea formulei contabile corecte, astfel:

3) 301 *Materii prime* = 401 *Furnizori* 1.000 lei

Înregistrarea sistematică a acestei formule contabile (corecte) va fi următoarea:

D 301 *Materii prime*	C
(3) 1.000	

D 401 *Furnizori*	C
1.000 (3)	